

QƏŞƏM ÇIRAQLI

**ŞEİR DƏ GÜZGÜ
KİMİDİR**

BAKI-2016

Qəşəm Çıraqlı. Şeir də güzgü kimidir. “3 sayılı Bakı Mətbəəsi” ASC. Bakı 2016. 216 səh.

1998-ci ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü Qəşəm Çıraqlı “Dünya həmin dünyadır”, “Fikir burulğanı”, “Yollar sabaha gedir”, “Ömrümün işığı”, “Mən hamıya inanıram”, “Tərəzlikdə yaşayırıq”, “Bir işıq ucundan tutub gedirəm”, “Bu dünya tanrıya səcdə yeridir”, “Yolumuz ömrümüz boydadır”, “Şeir də güzgü kimidir” və “Əsərləri” (I-II cild) şeir kitablarının müəllifidir. Qəşəm Çıraqlı bədii yaradıcılığında uğurlarına görə “Vətən” və “Qızıl Qələm” Media mükafatı diplomları, həmçinin “Qafqaz Media” İctimai Birliyinin fəxri diplomu ilə təltif edilmişdir.

ÖN SÖZ ƏVƏZİ

POEZİYANIN SİRDAŞI – DİLİN YADDAŞI

Poeziyanın sirdaşı istedadlı şair, dilin yaddaşı xalqın mənəvi mühitində formalaşmış şair təfəkkürüdür.

Şair Qəşəm Çıraqlının yaradıcılığı ilə əsaslı tanışılıqdan bəri–bu da on ildən çox vaxt deməkdir – onun əsas poetik məziyyəti kimi fikir yazarı olduğu qənaətindeyəm. Çünki onun hay-küydən uzaq – vəzn, ahəng çağırışlarına məhəl qoymayan, sanki bir müdrikin həyat təcrübəsindən gələn hikmətləri, ümumiləşdirmələri oxucusunu kifayət qədər düşündürmək gücündədir. Zənnimcə, yazarın, yazarlığın ümdə şərtlərindən biri də elə budur ki, oxuyana, sözün mənasına varmaq istəyənə onun ruhunu qidalandıran fikir süfrəsi açə biləsən. Qəşəm Çıraqlının bütün şeirlərində oxucunun ruhuna təsir gücündə olan mənə tutumlu deyimlər elə ilk qarşılaşmadanca özünü göstərə bilir. Xalq arasında günah iş tutana, haqsız danışana: «Allah ağır gedər, elə demə» -deyirlər. Dilin yaddaşından gələn bu fikri Q.Çıraqlı özünəxas müdriliklə şair taleyindən keçirir və xalqın özündən gələn mənəni daha yeni biçimdə və yeni ovqatda, həm də yeni mənə və çalarda oxucuya qaytarır:

«Şairlik Allah vergisi, Şeir - İlahi sözdür, Şair Allah

adamı, Toxunmayın şairə, Batarsız günaha. Şair Allah adamı, Ağır gedər Allaha». Həm dilin yaddaşından gələn fikrə söykəniş, həm də dinin (İncildə oxuyuruq: «Onlar acıdil, böhtançı, Allaha nifrət edən, küstah, öyünən, təkəbbürlü, pisliyə fərasətli, ata-anaya itaətsiz, dərrakəsiz, xain, şəfqətsiz, barışmaz mərhəmətsizdirlər. Bu kimi işlərlə məşğul olanlar ölümə layiqdirlər deyər. Allahın ədalətli hökmünü bildiklərinə baxmayaraq, yalnız bunları etməklə kifayətlənmirlər, hələ edənləri də alqışlayırlar» İslami dəyərlərdə bu fikrin təsdiqi özünü kifayət qədər güclü göstərir) yaddaşından gələn qadağalara əsaslanma bu ikili istiqamətin birləşməsindən yaranan psixoloji təsir gücünü şair vahid məcrada birləşdirə bilir.

Q.Çıraqlı sanki cəmiyyətin özündən bütövlükdə yuxarıda dayanır və cəmiyyətin içərisində gedən proseslərə nəzərət edir. Cəmiyyət onun özündən yuxarılarına nəyi qaldırmağa cəhd edirsə, bu, onu maraqlandırmır. Onun öz baxış bucağında görünənin ucalığı həqiqi mahiyyət kəsb edir. Azərbaycanın bugünkü mənəvi durumunun, iqtisadi, mədəni yüksəlişinin təzahürü kimi Ginnesin rekordları siyahısına düşmüş bayrağımız, təbiidir ki, hər birimizdə qürur hissi doğurur. Bu, elə Q.Çıraqlıda da belədir. Şübhəsiz, o da hardasa əzəmətlə dalğalanan bu bayrağa diqqətlə baxıb. İndi həmin bayraqdan oxuduqlarına diqqət edək: «gücümüz Bayrağımızın Böyüklüyündən, Ucalığından da Asılı deyil. Gücümüz – Ordumuzun

Şeir də güzgü kimidir

güclü, Ölkəmizin - varlı, karlı Olmasından da asılı deyil. Gücümüz-birliyimizdədir, Gücümüz-güc mərkəzindədir! Baxır - mərkəz Kimin əlindədir» Nə qədər sərrast və nə qədər aydın və kütləvi. Ancaq kütlənin dediyi yox. Ümumiyyətlə, kütlənin ümumi axarla təsdiqlədiyi və ilk baxışdan mübahisəsiz görünən hökmlərin heç birisi Q.Çıraqlını özünə tabe edə bilmir. Bəlkə, elə bütün bunlar onun orijinallığı, məsələyə fərdi şair münasibəti, bu münasibətin saflığına və yaşarı dəyər gücünə onun inamı ilə bağlıdır. Əvvəllər də Q.Çıraqlının xalq ruhundan güc alan şeirlərinə münasibət bildirərkən onun təfəkkürünün qılgılcım mənbəyi olduğunu, adi bir ifadədən, dilin yaddaşında az qala alt qata keçməkdə olan dəyərli saxlanandan qov kimi istifadə edə bildiyini vurğulamışdım. Həmin düşüncələri yazıya gətirəndən sonra Q.Çıraqlının ünvanıma belə bir şeiri gəldi: «Əli Rza Xələfliyə: Çaxmağı çək Çırağı yandır. Tut qələmin əlindən, Söz başına dolandır. Çaxmağı çək, Ocağı yandır, isti ocağın olsun, İsti evin-eşiyin, isti bucağın olsun, Ürəyində ürəkləri isidən, İsti şeirlər doğulsun». Mən də elə «Çaxmağı çək, Çırağı yandır» demişdim Q.Çıraqlıya.

Azərbaycanın poeziya tarixi və poetik fikir tarixi enerjivermə gücünə görə dünya söz sənətinin ən parlaq səhifələri kimi fikir araşdırıcıları tərəfindən və demək olar ki, dünyanın hər yerində öyrənilməkdədir. Sevindirici bir keyfiyyət kimi xarakterizə etmək olar Q.Çıraqlının bu ənənəni yaşıdan dəyərli

Yaradıcılığını. Doğrusu, lap elə XX əsrin daha çox fikirdüşüncə sənətkarları kimi Bəxtiyarın, Məmməd Arzın və ənənəni yaşadıcı olan sənətkarların sənətkarlıq xüsusiyyətlərini, keyfiyyətlərini əxz etməkdən çox onların dilin alt qatlarına enmə gücünə əsaslanır Q.Çıraqlı. Və burada bir məqama diqqəti cəlb etmək istərdim; Q.Çıraqlının lakonik, söz-məna tutumu ilə diqqəti cəlb edən misra, beyt, kiçik dil lövhələri şəklində təqdim olunan şeirləri Orxon-Yenisey mətnlərinin hökmlərini daha çox yada salır.

Artıq yuxarıda qeyd elədim ki, həyatda gördüyü ilə cəmiyyətin qənaəti arasındakı fərqi, yaxud təzadı, ziddiyyəti, yaxud formal təsdiqi... bütün bunların heç birisini Q.Çıraqlı birbaşa qəbul eləmir. O, bütün məqamlarda sözün alt qatına yeriyir. Bir sözlə, söz gücü nəyə qadirdirsə, onu üzə çıxarmağa çalışır: «Göz kül altında Qorunan Kөzü görmür. Dil də dil-dil ötür, Misralarda gizlənən Sətiraltı Sөzü görmür». Nə qafiyə axtarır, nə vəzn, nə ahəng. Onun üzə çıxarmaq istədiyi məna vəzni də təmin edir, bu təminatdan gələn ahəng qafiyə axtarıcılığı mahiyyətini də ustalıqla səngidir. Beləliklə, oxucu onun təqdimatında fikrin axarına düşür və bir sözlə, onunla razılaşıır. Ona görə də Q.Çıraqlının yaradıcılığı müasir üslub acliğı keçirən ədəbiyyatımızda bu sarıdan toxdur. Onun yazılarını boyundan, biçimindən, formasından tutmuş mənəsinə fərqləndirən və onun özünü göstərən üslubu formalaşıb. Və özü də elə bunu estetik bir qayə kimi

Şeir də güzgü kimidir

artıq amaca çevirib: «Mənim şeirlərim, Mənim barmaq izlərim. Oxucum ağıllı olsa, Onu qaranlıqda da seçər. Mənim şeirlərim Fikir körpüsü - Fikirdən-fikirə keçər». Bu da şairin özünə inamı, yaratdığına özünə doğmalığından irəli gəlir. Əvvəllər də təkrar-təkrar demişəm, bütün mürəkkəbliklərin çözümləri sadəlikdən keçir. Çıxış yolu insanın özündən başlanır. Bəzən kütləvi qarışıqlıq yaranmasın deyər ümumi axın üçün bələdçi sözlər yazılır – bir tərəfdə giriş, bir tərəfdə çıxış. Amma Q.Çıraqlı onu belə mənalandırır: «giriş yolu yoxdursa, Çıxış yolu da olmaz. Giriş yolu olmayan yerdə Çıxış yolu tapılmaz». Ümumiyyətlə, Q.Çıraqlının qələmində söz bir insan ömrünün, deyərdim ki, bütün məqamlarına işıq tutan çıraqdır. Qocalıq təbii, fizioloji prosesdir. Ancaq Q.Çıraqlının nəzərində qocalığın başqa səbəbi var; o, gənclikdə, cavanlıqda ömrü israf etməyin nəticəsi kimi baxır bu prosesə. Və bununla da oxucusu ilə mənasız yaşayıb qocalığın təəssübünə səbəb olacaq amillər arasındakı sərhədi göstərir. Zənnimcə, şairin xəbərdarlığı elə bu cür olar. “Müdriliklə, nəticəni öz həyatından keçən proseslə əsaslandırma və düzgün qənaət. Yazmadığı əsərləri ilə öyünən, guya nə vaxtsa yazacağı əsəri ilə lovğalanan qələmdaşlar da onun nəzərindən qaçmır. Ancaq onlara heç nə demir. Yalnız özünə müraciətlə çox tutarlı bir cavab verir: «Yazdığım şeirlər yazmadıklarımın uğurludur. Mandattəki əlimdədir, Şüartəki dilimdədir, İşıqlıdır, Nurludur».

Haqlılar-haqsızlar, sevənlər-sevilənlər, yaxşılar-pis-
lər, gecələr - gündüzlər, yalanlar - doğrular, böyüklər
- kiçiklər, uclar-alçaqlar... Q.Çıraqlının bitib - tükən-
məyən obrazlar silsiləsidir. Onun özü ilə nəfəs alan,
özü ilə yaşayan, həyatın mənasını özündə ehtiva edən
bu obrazların hər birinə ruhundan gələn mənəvi güc-
enerji bəxş edir, onları canlandırır bilir, danışdırır bilir,
bir sözlə, insanlaşdırır bilir. Onun bu rəngarəng obra-
zlarını - şeirlərinin müxtəlif çalarlarında özünü
göstərən, özünü təqdim edən və ən başlıcası, fərdi xü-
susyyətlərilə tanıdan obrazlarını müşahidə etdikcə
onun özünü yanıb əriyən bir şam kimi təsəvvür etmək
olur. Yəni bu obrazların hər biri ayrılıqda Q.Çıraqlının
ruhundan, mənəviyyatından ayrılan zərrələrdir,
hissələrdir: «Sevgidə fədakar Pərvanələr Yenə də çox-
dur, Yanırlar şam oduna, Şamın xəbəri yoxdur». Və bu
sevgiyə köklənmiş və klassik Şam və Pərvanə obra-
zlarının motivləri əsasında yaradılmış lövhənin özündə
biz həm də şairi görürük. Sözə vurğun müəllifi tanıya
bilirik. Təzəlik axtarmadan, təzə görünmək xatirinə
dondan-dona düşmədən köhnənin içində gizlənmiş
təzəni göstərmək – bu fikirdir və əbədi, təzə qalan
fikir: «Yaxşılar Böyük varlıqdır Yaxşılıq həm maddi.
Həm də mənəvi Fədakarlıqdır». Yenə də həmin təzəlik
və köhnəlik qarşılaşması, yaxşılığı təkcə mənəvi kimi
yox, həm də elə maddi kimi görmək. Bundan başqa,
yaxşılığa fədakarlıq mahiyyəti vermək yaxşılıqda in-
sanın özünü fəda etməsi, qurban verməsi motivini

Şeir də güzgü kimidir

görmək... bu da Q.Çıraqlının həyat təcrübəsindən, müşahidələrinin dərinliyindən və ardıcılığından irəli gəlir. Həyat onun gözlərinin önündə – Şəhriyar demiş, «bir sinema pərdəsidir». Və bu sinemanın heç bir anını nəzərdən qaçırmır. Çünki bir sinema pərdəsi olan həyatın hər anında poeziya var və bunu Q.Çıraqlı yaxşı bilir; bildiklərini də, müşahidə etdiklərini də müasirlərindən əsirgəmir. Hər bir sözün arxasındakı mənanı və mahiyyəti qarşı-qarşıya gətirməklə sözdən daha yeni məna alır: «Dayan, Ağlama, sızlama. Çıxmasın səsin! Eybinə yamaq vur, Ayıbın görünməsin». Şairin nəzərində «ayıb» və «eyib» mənalarının arasında kifayət qədər fərq var. Ancaq ayıbı qorumaq eyibi görməkdən başlanır. Şeir in enerji ötürücülüğü də elə budur.

Q.Çıraqlı qələmi həmişə əlində olan sənətkardır. Çünki onun yaddaş mexanizmi daim hərəkətdədir. Və yaddaşından nə keçirsə, həyatdan gələn təəssüratın təsiri altında onun yaddaşında şimşək çaxacağı müddətində yarananların hamısı yazıya gəlir. Beləliklə, o, bir ömür dastanı yaradır. Və təsadüfi deyil ki, yeni kitabı da «Yolumuz ömrümüz boydadır» («Azərbaycan» nəşriyyatı, 2014) adlanır. Ümumiyyətlə, həyatını yaradıcılığın nəşəsindən ayırmayan, həyatının mənasını yazmaqda və yaratmaqda görən Q.Çıraqlı ondan artıq kitabın müəllifidir və iki cildlik «Seçilmiş əsərləri»ni də ayrıca çap etdirib.

Ədəbi-tənqidin tanınmış nümayəndələri, dəyərli

Öxucular, söz-sənət adamları onun haqqında təqdir-
edici, sözünə dəyər gücdə söz deməyə çalışıblar. Elə
yeni kitabına Ön sözdə də filologiya elmləri doktoru,
professor Minəxanım Təkləli Q.Çıraqlının poeziya-
mızdakı yerini əslində, elə onun üslub fərdiyyəti ilə
müəyyənləşdirir: «Qəşəm Çıraqlının xalq ruhunda
bəstələnmiş şeirləri öz forma və şəkli kimi daxili məz-
munu və siqləti də xəlqidir. Eli, xalqı düşündürən nə
varsa, bunu şair elə elin, xalqın öz üslubunda, onun öz
dililə də çatdırmağı bacarır. Xüsusən, qısa, az qala ilk
baxışdan yarı-yarımçıq təsiri bağışlayan bu parçalar-
da mükəmməl həyat səhnələri, insana məxsus xa-
siyyət və xislətlər, xariqə keyfiyyətlər üzə çıxır:
«Qadının gücü Zəifliyi boydadır, yaxud, Dərd-dərddir
- Deyil daş-divar. Dərdin də öz dərdi var». Öz lako-
nikliyi, sadə və yığcamlığı etibarilə hazırcavab, ötkün
bir nitq keyfiyyəti daşıyan bu kiçik parçalar hikmətli-
ibrətli ifadələrə yaxınlaşır». Professorun qeyd etdiyi
kimi, Q.Çıraqlı şeirlərinin bir və deyərdim ki, əsas
məziyyətlərindən ümdəsi onun, fikri lakonik, yığcam,
maksimum dərəcədə az sözdən istifadə ilə ifadə etmə-
sidir. Təsadüfi deyil ki, «Yolumuz ömrümüz boydadır»
kitabına onun son iki ildə yazdığı şeirlər toplanıb.
Məzmunca müxtəlif, rəngarəng bu şeirlər say etibarilə
iki ilin, demək olar ki, günlərinin sayına bərabərdir.
Belə nəticə çıxır ki, onun qələmsiz günü və şeirsiz
dayanacağı yoxdur. Ümumi axarda, hərəkətdə olan

Şeir də güzgü kimidir

düşüncənin dayandığı məqam onun düşüncəsindəki fikir bitkinliyinin sözə gətirilməsidir.

İnsanların tipologiyası, temperamentləri psixoloqlar tərəfindən təsnif olunur. Sosioloqlar, siyasətçilər də müəyyən təsnif aparırlar. Və bəzən ziddiyyətlərin, təsnifatların müxtəlif qütblərdə dayanan insanların dünyagörüşlərindən qaynaqlandığını iddia edirlər. Şairlərin təsnifatları insanların daha çox mənəvi mühitlərilə bağlıdır. Tərbiyədən gələn, mənəvi-əxlaqi saflığa söykənən insanlar həmişə şairlərin tərənnüm obyektinə olub. Şairlər gözəlliyi insanların harmoniyasında görüblər. Daxili, mənəvi və zahiri əlamətlər arasındakı bir-birini tamamlama ahəngində. Onsuz da Q.Çıraqlının yaradıcılığı müasir insan mənzərəsini əks etdirən eskizlər, bəzən də lap “yağlı boya ilə işlənmiş rəsmlərdir” Onun insan mənzərəsini təsvir edən və “yağlı boya” ilə işlənmiş bir şeirinə diqqəti cəlb etmək yerinə düşərdi:

İnsanlar cürbəcür olur:
Var yüyən insan,
Var üzəngi insan,
Var yəhər insan
Var cilov insan
Və bir də var,
Quşqun insan.
Cilov insan demokratiyanı boğur,

Cilovlayır fikirləri.
Üzəngi insan kimlərisə ucaltmağa,
Ayaqlar altına döşənir.
Quşqun insanlara gen dünya dar gəlir,
Quyruq altda rahat olur, dincəlidir.
Yüyən insan insanları
düz yollara yönəldir.
Yəhər insanın işi, –
Yəhər adından bəllidir.

Bu məqamda oxucuya demək istəyirsən ki, buyur, oxu, oxuyub qurtardınmı? Hünərin var, düşünmə... Et-noqrafik yaddaş, insan psixolojisinə bələdlilik və dəqiq həyati müşahidə. Bu triadanın fonunda At-insan obrazı görünən və görünməyən tərəflərilə gözümüzün qarşısında bütün əlvanlığı ilə canlanır.

Şair poeziyanın sirdaşdır. Poeziya şairin istedadına güvənib sirrini ona açır. Və bu sirdaşlıq dilin xəzinə yaddaşından qaynaqlananda daha böyük məna və mahiyyət kəsb edir. Poeziya şairin həyatının mənalı anlarının görüntüləridir.

...Q.Çıraqlının "Dünya – xeyir-şər mağarı" adlı bir şeiri var. Adından da görüldüyü kimi, o, dünyanı get-gəlli xeyir-şər mağarına bənzədir. Yaxşını-yamanı, gecəni-gündüzü... özündə cəmləmiş bu dünya adlı mağar, şairin qənaətinə görə, elə bu get-gəlləri ilə dəyərlidir. Düşünürəm ki, şairin öz dünyası da, mənəvi

Şeir də güzgü kimidir

Aləmi də belə get-gəlli dünya mağarına çox bənzəyir. Həyatdan şairin mənəvi aləminə gələnlər, şairin mənəvi aləmindən həyata qayıdanlar... Şairin yaradıcılığı hər biri bir canlı timsalında olan, daşdığı fikir yükü ilə özünü diktə edən şeirləri bu get-gəlli dünya mağarının işığı, zər-zibasıdır.

Q.Çıraqlı fikir şairidir, düşüncə şairidir. Onunla müsahib olanı düşünməyə vadar edən şairdir. Zənnimcə, Q.Çıraqlının ədəbiyyatımızda kifayət qədər aydın görünən yeri var.

Əli Rza Xələfli
“Kredo” qəzetinin baş redaktoru

BAKI DƏNİZİ ƏYNİNƏ GEYİR

Dünyanın ləli, gövhəri,-
Gözəllər gözəli
Bakı şəhəri
Gəlinlik paltarı tək
Xəzər dənizini
Əyninə geyir.
İşıqlı bulvarı,
Yaraşlıq bulvarı
Zərli yaxalıq tək
Boynuna taxıb,
Əzəmətlə, vüqarla
Dünyaya baxır.
Dostları sevindirir,
Düşmənləri
Yandırır, yaxır.
Bakının zirvəsində
Yer tutub yellənən
Üçrəngli bayraq,-
Dünyaya işıq, saçan
Bir mayakdır,
Ölkələr işığından faydalanacaqdır.

DIQQƏTİMDƏN YAYINIR

Diqqətim həyatda diqqətsiz oldu,
Diqqətim diqqətimdən yayındı.
Diqqətimin diqqətsizliyindən,
Çoxları çox faydalandı.
Yaşım çatıb elə bir həddə,
Yaddaşım, diqqətim karıma gəlmiş.
Yaddaşım, diqqətim
Dəcəl uşaqlara dönüb,
Cəmləyib başıma yığa bilmirəm.
Dünya dünyalığında qalsa da,
Yaddaşımda yurd sala bilmir.

2015.

DƏNİZLƏRDƏN DƏRİNDİR

İki damla göz yaşı
İki böyük dənizdir.
Hər damla göz yaşı da,
Dənizlərdən dərindir.
Dənizlərdən dərin göz yaşları
Göy dənizləridir.

VƏRƏQLƏRDƏ DONU QALDI

Yazılmış şeirin
Odu götürülür,
Odunu qalır.
Söz şeirləşəndə,-
Söz şeir olanda
Vərəqlərdə donu qalır.
Şeirin ruhu donundadır.

ZƏHƏR İÇİNDƏDİR

İlanın zəhəri
Dışındadır.
Sənin zəhərin
Əmələndədir,
Əməlin açarı
Əlindədir,
Əllərin – seçimdədir.
Sən Allah
Bilə-bilə,
Ya bilməyərəkdən
Belə
Əməl zəhərini
Tökmə həyata.
Onsuz da dünya
Zəhər içindədir.

2015.

GÖZƏL BİR DÖVRAN İDİ

Gəldiyini gördük,
Getdiyini gördük,-
Çox gözəl dövran idi.
Hamı işləyirdi,
Hamı oxuyurdu,
Hamı dincəlirdi.
Qanun insanlara
Nicat, dərman idi.
Deməzdik
İnsanlar xam idi.
Onda - o dövrdə
Hamımız yoldaş idik,
Dost idik, qardaş idik.
Ədalət, səxavət, -
Həyat üçün,
Yaşamaq üçün,
Yaratmaq üçün
Böyük ilham idi.
Çox gözəl əyyam idi.

SÖZ DƏ QUŞ KİMİDİR

Söz də quş kimidir,
Dedin- uçub getdi.
Sənin sözün
Səni tərək etdi.
Sən uçurdun bu quşu,
Bu quş
Geri dönən deyildi.

2014.

NECƏ GƏLMİŞDİM, ELƏ GETMİRƏM

Dünyaya
Necə gəlmişdim,
Elə getməyəcəm.
Dünyaya
Od tək gəlmişdim,
Su tək gedəcəyəm.
Yerdən, göydən
Bar tək dərəcəyəm,
Qar tək əriyəyəm
Məni yedizdirən
Torpağa yem olacağam.

2014.

MÜCRÜ

Bu dünyada ancaq ölülərin dərdi olmaz.

***

Ən ağıllı insanlar da uşaqlardan ağıl öyrənə bilər.

***

Göz qapaqları açıq olanda görə bilmədiklərimizi,
Göz qapaqları qapalı olanda görürük.

***

Allah-haqdır, qalan şey haqqa yamaqdır.

***

Bəzən qara rənglər üzəğardan olur.

TARAZLIQLAR POZULUR

Bu dünyada qarşısı alınmaz,
Sətiraltı, kökaltı oyunlar gedir.
Sürünü qırğına verməyə, – öndə
Keçilər yox, qoyunlar gedir.
Mən desəm də, deməsəm də,
Bu dünyanın tarazlığı pozulub.

2014.

ALLAH SEVGİSİ

Allah sevgisilə
İnsanları sevirəm.
Ürəyim məscid qapısı kimi
Hamının üzünə açıqdır.
Lakin açıq qapılı ürəyim
Bazar, vağzal da deyil.

2008.

ALLAH ÖZÜ BİLƏCƏK

Söz gəlişi, söz dedim,
Əyri dedim, düz dedim–
Bəndələr də bilməsə,
Allah özü biləcək.

2008.

ZAMAN QURULMAMIŞ TƏLƏDİR

Zaman qurulmamış tələdi,
Təxunmamış tordu.
Yer də - yer boyda gordu.
Hər şey
Gəldi-gedərdi,
Hər şeyin
Varlığı hədərdi.
Təkcə
Tanrı əbədidir,
Tanrı uludur.
Hər yanda, hər yerdə
Tanrı tək olsa da,
Kainat Tanrının
Ətəyindədir.

İMZAM

İmzam məni əsir alıb,
Öz imzamin köləsiyəm.

***

Gədə-güdələr can alır,
Əzrailin xəbəri yoxdur.

AZALIB

Kişilərin kişi sözü, kişi işi azalıb,
Manqurdların, robotların
Sayı çoxalıb.

SAKİT HƏYATA YOL

Sakit, mehriban
Həyat sürən bir ailədə
Bir gün
Şeytan girdi araya, –
Ağ qatıldı qaraya:
Dil get dedi: –
Nə istəyirsən, et dedi!
Göz qapaqları isə,
Qapı təkı taybatay
Açıldı:
Baxışlar, – bağışla, – dedi,
Sanki, diz çökdü:
–Sakit ol, səbr elə, – deyə
Yalvardı, –
Yenə ailədə – yenidən
Sakit həyat yarandı.

QOCALIĞIN FƏSADI

İnsan qocalanda
Bel əyilir, diz titrəyir, -
Qalxa bilmir ayağa.
Günü-gündən
Baş əyib,
Yaxınlaşır torpağa.

2014.

UZUN SÖZÜN QISASI

Hər şey işləndikcə azalır,
Söz işləndikcə çoxalır.
İşləndikcə çoxalan söz
Eldən, obadan,
Dildən, dodaqlardan,
Sazdan, tardan, kamandan,
Qələmdən, Tanrıdan
Güc alır, çoxalır.

2014.

BİR ŞEİR OXU

Tək bircə şeir oxu
Kitabımdan, –
Kitab vərəq-vərəq
Açılacaq,
Vərəqlər səni udacaq.
Kitab səninlə
Həmdərd, həmsöhbət
Olacaq.

2014.

SƏHVLƏRİMİZ ÇOXALIR

Yaş artdıqca
Enerjimiz azalır,
Səhvlərimiz çoxalır.
Sona doğru yol gedirik,
Səhvlərimiz tökülüb
Yollarımızda, izlərimizdə
qalır.

2014.

ÖMRÜMÜZ YOLLARDADIR

Yolumuz ömrümüz boydadır,
Ömür də yollar kimidir, –
Başlanğıcı, sonu vardır.
İstəsən də, istəməsən də
Yollar ömürdə,
Ömür də yollardadır.

2014.

GÖZLƏRİN DİLİ

Gözlərin öz dili var,
Gözlərin dili baxışlarıdı.
Gözlərin göz dili var
Gözlərin göz dili, –
Qəzəbi, alqışlarıdı.

QAZ GÖNDƏRSƏM, YOLA BİLƏRSƏN?
(Xalq deyimi)

Nəvələrin ustalaşıb,
Püxtələşib, ay baba.
Qaz da yolur, sərçə də yolur,
Əlinə düşsə, kəlçə də yolur,
Ay baba.
Nəvələrin çox böyüyüb,
Dəyib, dolub,
Hər işdə qoçaq olub.
Qaz yolmaq çox asandır,
Dilə düşüb qaz andır.
Təkcə qaz yolmaqla
Ailə dolandırmaq olmur.
Nəvələrin
Hər şeyi yolur,
Yolur ki, özü də tüklənsin,
Kök atsın, köklənsin,
Ayağa durub dikəlsin.
Sən qaz göndər, baba, qaz göndər,
Dərdi nədir yaz göndər,
Yolmaq nəvələrin boynuna.

SIYASƏTLƏR, MARAQLAR

Maraqlar qoynunda siyasət,
Siyasətlər qoynunda
Maraqlar yatır,
Maraqlara doğru
Siyasət addımlar atır.
Siyasət maraqları
Qamarlayıbdır.
Yeddi başlı əjdahadır
Siyasət
Başları kəsilər, –
Yenə sağ qalar.

GETDİM SƏNİN HƏYATINDAN

Getdim sənin həyatından,
Həyatın həyatı dözülməz etdi.
İnsanın həyatı quş yuvasıdır,
Quş uçdu – yuvanı tərək etdi,
Yuvada-yuvalıq qalmadı.
Sənin həyatın
Həyat alan oldu,
Həyat verən olmadı.

2008.

OLA BİLMƏZ

Həyatın xeyri var, şəri var.
Həyat
xeyirsiz, şərsiz
qala bilməz.
İnsan üçün, insanlıq üçün
Təkcə xeyir-şər də
Ölçü vahidi ola bilməz.

QOÇLARA BƏNZƏR

Savadlı arvadla
Savadlı ər
İlk baxışda
Çox mehriban görünər.
Bir az diqqətlə baxsan
Görərsən ki,
Savadlı arvadla
Savadlı ər
Bir ölüşdə otlayan,
Bir tövlədə yatan, duran,
Səbri səddini aşan,
Dalaşqan, dalaşan,
Bir körpüdə qarşılaşan
Hirsli, hikkəli
Qoçlara bənzər.

AY BALA QUŞ, QUŞ BALA

Ay bala quş, quş bala,
Gəldin mənə tuş, bala.
Məni görüb qaçma, gəl.
Məni görüb uçma, gəl.
Mən sənə toxunmaram,
Mən səni tumarlaram,
Səni gözəl saxlaram,
Böyüyüb, boy atarsan,
Özünə dost taparsan.
Gözəl yuva qurarsan,
Yuvada yumurtlayarsan,
Balalayarsan,
Bala-bala dolanarsan.
Ay bala quş, quş bala,
Gəldin mənə tuş, bala,
Bu görüşə alqış, bala.

2008.

TALE YAZAN DEYİLƏM

Şikayət etmə
Taleyindən,
Mən tale yazan
deyiləm.
Alın yazısını
Tanrı yazır,
Tanrı yazdığını
Poza bilmərəm.
Barış taleyinlə, barış,
Taleyinlə qayna, qarış.
Belə bir məsəl var:
“Bir yandan bağlayan,
Bir yandan açar”
Həyatda
Səbirlə yaşayanlar
Uduzmaq, udar.

ANCAQ NİDA İŞARƏSİ QOYUN

Siz halıma baxın,
Qaralmış qanıma,
Yazdıqlarıma baxın,
Heç vaxt
Misralarımın sonunda
Nöqtə, sual qoymayın,
Ancaq və ancaq
Nida işarəsi qoyun.
Misralarımda
“SOS” siqnalı,
Həyəcan səsi var.
Misralarım misra-misra
Cəngavər əsgərə dönür,
Qarabağda döyüşür.
Ölmür, şəhid olur,
Güllələnmiş quşlar təki
Vətənin qucağına tökülür.
Şəhid ruhları sevinsin deyə,
İşğalçı qoşunlar qovulmalıdır,
Vətən sərhədləri
Bərpa olunmalıdır.
Yoxsa şeirlərimdə
Nakam şəhidlərin
Ruhu ağlayar,
Nida işarələri misralarıma
Başdaşı olar,
Şeirlərim matəm saxlayar.

SİL GÖZÜNÜN TOZUNU

Özünü yaxşı görmək üçün
Sil gözünün tozunu,
Aç gözünün torunu.
Bir az bədbinliyi at,
Bir az xudbinliyi at,
Dilinə, sözünə şəkər qat.
Ürəyini aç, ürəyinə bax,
Sözün söz məqamına qalx,
Sözün öz məqamına qalx.
Özünü sözdə görəcəksən,
Söz nə deyir biləcəksən,
Söz deməyi öyrənəcəksən.
Sözə söz deməyi biləcəksən,
Özünü özündə görəcəksən,
Özünü sözündə görəcəksən.
Kimsən, nəçisən biləcəksən,
Özün öz səviyyəyə enəcəksən.

GƏLİN İNTİQAMLARI YANDIRAQ

Neçə ki bu dünyada var
Adı İntiqam, sözü intiqam,
Özü intiqam olanlar, –
Bu dünya od tutar,
İntiqam alovlarında
yanar.
İntiqamlı dünyada
Əmin-amanlıq yox olar.
Gəlin bu dünyanı
İntiqamsız dolandıraq ,
İntiqamları
Bayram tonqallarına
Töküb yandıraq.

2014.

DƏRD

Dərd – dərddir,
Dərd çox namərddir:
İnsanları
Qəflətən yaxalayır, –
Canını tədricən alır.

2014.

OYADAN GƏRƏK

Söz içində söz yatır,
Sözü sözdən alan gərək.
Kül altında köz yatır,
Közü közlə oyadan gərək.

EYNI DƏRDDƏDİR

İstəsən də, istəməsən də
Ağıl ürəklə müxalifətdədir.
Çətin anlarda, çətin günlərdə
Ürək də, ağıl da bir köynəkdədir,
Eyni cəbhədə, eyni dərddədir.

2014.

YOLUMUZ TANRIDAN KEÇİR

Hara gedirik,
Hardan gəlirik,
Harda yurd salıb
dincəlirik,
Yönümüz Tanrıyadır,
Yolumuz Tanrıdan keçir.

İstər atlı, istər piyada,
İstər polad qanadlarda,
Yerdə, göydə, havada
Düşsək alova, oda,
Qərq olsaq suda, –
Yenə
Yönümüz Tanrıyadır,
Yolumuz Tanrıdan keçir.

İstər heç hara getmə,
Elə bir yerdə otur,
Elə bir yerdə dur,
Dayan bir yerdə,
Bir yerdə təpik vur,
Yenə
Yönümüz Tanrıyadır,
Yolumuz Tanrıdan keçir.

Şeir də güzgü kimidir

İstər yorğanın altında ol,
İstər yerin yeddi qatında ol,
İstər Əzrailin yanında ol,
İstər qanadında,
İstər caynağında ol,
Yenə
Yönümüz Tanrıyadır,
Yolumuz Tanrıdan keçir.

GÜCÜN GÜCÜ

Güc hardadır,
Ədalət də, həqiqət də ordadır.
Nə əvvəldədir,
Nə axırdadır:
Həmişə yarı yolda olub,
Yenə yarı yoldadır.

2015.

QANUN

Qanun dili
Uzun olur,
Kəsərli olur,
Təsirli olur,
Qanuna dəstək olur.
Zor dili – gödək olur,
Sağlam doğulsa da,
Pəltək olur, ürkək olur.

ŞÖHRƏT BÖYÜK OLANDA

Şöhrəti böyük olanın
Qulları da çox olur.
Bir “molodes” almaq üçün,
Qulluqda qalmaq üçün
Kimi ağızdan girir,
Arxadan çıxır,
Kimi arxadan girir,
Arxadan çıxır.
Arzuları çin olur.

BİLSƏ, QƏLƏM BİLƏCƏK

Keçən günlərin ardınca uçma,
Uçsan da, çatmayacaqsan!
Sən gələn günləri
Qələmlə qarşıla,
Yollarına işıq çək,
Gül-çiçək ək.
Keçən günlərin nağılını desə,
Qələm deyəcək.

YOLA VERİN GETSİN

Cavanıydı – dedi, nə dedi,
Heç özü də bilmədi,
Dedilər cavandı,
Yola verin, getsin.
Qocaldı – dedi, nə dedi
Heç özü də bilmədi.
Dedilər qocadır,
Yola verin getsin.
Cavanı, qocanı yola verdik,
Yola verdik
Ərkəsöyün elədik.

İMKANIM

İmkansız imkanın tutub əlindən,
Düşürəm dünyanın dərinliyinə.
Əl çəkib arzudan, imandan, dindən,
Qaçmağa, getməyə bir yol gəzirəm.
Enirəm dünyanın dərinliyinə,
Sakit guşəsinə, sərinliyinə.
Arzular imkanın şir pəncəsində...
Xilas – ya qismət: ola, olmaya.
Əlini bir əldən üzəndə imkan,
İnsan uşaq olur, bir yetim olur.
Tufana, gürşada düşəndə insan,
İmkanın imkanı təzədən doğulur.
İnada, inama düşəndə insan
Dönür həqiqətə neçə gümanlar.
Neçə qıl körpülər keçilir asan
Adi su yoluna dönər ümmanlar.
Yaşıl işıq yansa imkan yolunda
Qışın oğlan çağ – bahara dönər,
İnsan doğduğuna insan sevinər.

ŞEİR YAZMAYAN GÜNLƏRDƏ

Qələm məndən qaçır,
Qələm əlimdən qaçır
Şeir yazmayan günlərdə.
Kədər mənə qucaq açır,
Şeir yazmayan günlərdə.

Hara getdi olan həvəs,
Yol gedirəm tənğnəfəs.
Ay məni sevməyən kəs,
Salam vermə, salamı kəs
Şeir yazmayan günlərdə.
Dostlar mənə yad olur,
Kədər saçımı yölur,
Ürəyimə qəm dolur
Şeir yazmayan günlərdə.

Şeir yazsam üzüm gülər,
Çiçəkləyər, sözüm gülər.
Qələmim də məndən küsər
Şeir yazmayan günlərdə.

2008.

XOŞBƏXTLİK DÜNYAYA SƏPƏLƏNMƏYİB

Dünyada xoşbəxtlik
Axtaran gözəl,
Xoşbəxtlik dünyaya
səpələnməyib.
Xoşbəxtlik burnunun
ucundaydı, –
Burnunun ucunu görmədin,
görə bilmədin.
Xoşbəxtlik
Balıq təki sürüşdü,
Burnunun ucundan
dənizə düşdü,
Dəniz xoşbəxtliyini uddu.
Soyuq bir baxış,
Sərsəm davranış
Xətrinə dəyər.
Yuvasına əl dəymiş
Ürkək quş kimi
Yuvasından perikər,
Bir daha qayıtmaz.
Xoşbəxtlik elə bir
Şahlıq quşudur ki,
Tac kimi hər başa qonmaz.
Xoşbəxtlik elə bir elçi daşdır ki,
Hər gözəlin elçi quşu o daşa qonmaz.

2008.

HƏYAT

Həyat – müəllimlərin müəllimidir.

TUT AĞACI

Barlı tut ağacı
Vardır həyətdə.
Barını yeyin,
Yığın aparın,
Barından bal alın,
Şərab almayın.

BU DÜNYANIN

Bu dünyanın
Qalmaqallı başı var,
Sevinci var,
Kədəri var,
Göz yaşı var.
Əzrailin maşın adlı
Ögey qardaşları var.
Əzrail
Apara bilmədiklərini
Maşınlar aparır.

HƏR NƏ VARSA

Bu dünyada
Hər nə varsa,
Biri müsbətdir,
Biri mənfidir.
Bir üzü xeyirdir,
Bir üzü şərdir.
Xeyirlə şər əkizdir,
Şər xeyirə kənizdir.
Bir üzü sevinçdir,
Bir üzü kədərdir, –
Sevinsiz, kədərsiz
Dünya hədərdir.
Biri dünyaya gəlir,
Dünyanı dərk edir.
Biri dünyadan gedir, –
Dünyanı tərkdir.
Dərk edənlə, tərkdir edən
Sevinci, kədəri birdir.
Xirosimaya
Atom bombası atıldı,
Şəhərin üstü altına qatıldı,
Şəhər alovlandı,
Alovlara çatıldı.
Bombanı atan da insandır,
Atdıran da insandır,
Ölən də, yanan da insandır.
Axirətdə bombanı atanla
Atdıranın aqibəti birdir,
Hər ikisinin də yeri, yurdu
Cəhənnəmdir.

HƏR ŞEY ALLAHA QAYIDIR
(Qurani-Kərimdən)

Bütün edilən, görülən
Yaxşı, pis işlər
İstəsən də, istəməsən də,
Sonda Allaha qayıdır.
Allah hər kəsi
İşinə görə mükafatlandırır,
İşinə görə cəzalandırır.
Allah qarşısında
Şah da, nökər də birdir.
Bunu bilənlər bilir,
Bilməyənlər də biləcək,
Hər gün tanrıya dua edib
İt hürən tərəfə yox,
İşiq gələn tərəfə gedəcək.

ZAMAN SÜRƏTİ ARTIRIR

Zaman da sürəti artırır,
İnsan da sürəti artırır.
Həyatda
Zaman da, insan da
Qovhaqovdadır, –
İnsan zamanla bir
Ovlaqdadır.
Zaman insana yol açır,
İnsan ovlaqdan qaçır.
Hara qaçır-qaçsın,
Zaman insanı ovlayacaqdır.

ULU TANRI “OL” DEDİ

Ulu Tanrı “Ol” dedi, –
Yer də, Göy də,
Yerdəkilər də,
Göydəkilər də,
Aralıqda olanlar da,
Aralıqda qalanlar da
Tarazlaşdı,
Tarazlıqda oldu.
Tarazlıqdan çıxanlar
Həzrəti Adəm kimi,
Həzrəti Həvva kimi,
Mələklikdən qovuldu.

YARPAQLAR

Həyat belə həyatdı,
Dünya belə dünyadı:
“Nə əldən qoyur,
Nə yardan doyur”.
Kiminə Cənnət olsa da,
Kiminə cəhənnəm olur.

***

Dünya əvvəldən belədi,
Dünya əzəldən belədi:
Ölkə azad olsa da,
Ölkə abad olsa da,
Kasıb elə kasıbdı,
Kasıb yenə kölədi.

BU YAĞIŞ

Bu yağış, bu vaxtı
Bir daha yağmayacaqdı,
Göylər kişnəyəcək,
Ağlamayacaqdı.

DEYİN DOSTDU, YA...

Qarşılaşdıq, halımı soruşdu,
Dedim xəstələnmişəm.
Gözləri parıldadı,
Baxışları qondu üzümə.
Sual dolu nəzərləri
Zilləndi gözlərimə.
Bildirdi ələ salıram,
Onu belə yoxlayıram.

HƏR ŞEYİN ÖZ YERİ VAR

İstəyirsən inan,
İstəmirsən inanma,
Dünyada hər şeyin
Öz yeri,
Öz yolu var.
Dünyaya sığmayan qadın sevgisi,
Bir kişi ürəyinə sığar.

VƏTƏNİ ŞEİRLƏRİN BAĞRINA BASAQ

Toylarda, bayramlarda
Gözəllərin öz yeri var,
Çiçəklərin, güllərin
öz yeri var.
Gözəl güllər, çiçəklər
Dəstə-dəstə bağlanar,
Bayramlarda, toylarda
Gözəllərə paylanar.
Gözəllərin qucağından
Güllər, çiçəklər
Xoşbəxtliyə boylanar.
Xoşbəxtliyə boylanan
Güldən, çiçəkdən öncə,
Gözəldən, göyçəkdən öncə,
Şeirlərin yaxasından
Avtomat, pulemyot asağ,
Çiyinlərinə tank yükləyək,
Top yükləyək,
Vətəni şeirlərin
Bağrına basaq.
Tankla, topla
Mümkün olmayanda,
Şeirlərlə gərək
Vətəni düşmənlərdən
Qoruya bilək.

QARANLIĞIN, İŞIĞIN MƏQAMLARI

Qaranlıq yuxuda-ışığı,
İşıqlı yuxuda – qaranlıq olur.
Hər işıqda qaranlıq,
Hər qaranlıqda – işıq var.

PAYIZ GƏLƏNDƏ

Payızda
Saralmış meşələri görəndə
Gözlərim qəmlənir,
Sözlərim qəmlənir,
Ürəyimə qəhər gəlir, –
Şeir yaza bilmirəm.
Əlimdə qələm kədərlənir.
Yazılmayan varağa,
Yazmayan qələmə
Yazığım gəlir.
Atlanır ürəyim,
Qanadlanır ürəyim, –
Ürəyim qaranquş nəğməli
Bahar istəyir.

DEYİRLƏR

Deyirlər, dünyanın
Sonu çatıbdır,
Dünyamız tezliklə
Məhv olacaqdır, – inanmayın.
Dünyanın cilovu
Tanrı əlindədir
Dünyada hər şey
Öz yerindədir.

2012.

POEZİYA

Poeziya – sözdür.
Söz sərhədsiz doğulur,
Hamıya yol tapır,
Hamıya dost,
Hamıya yoldaş olur.

HƏR ŞEY YERBƏYER OLUR

Həyat – həyatda
Əvvəlcə toranlı olur,
Hər şeyi öncədən
Bilmək, görmək olmur.
Toran çəkiləndə,
Dünya işıqlananda
Hər şey olduğu kimi,
Öz yerində, öz axarında
Görünür.

HƏYAT DA KİNO TƏKİ OLA

Nə ola,
Həyat da
Kino təki ola.
Vuralar,
Öldürələr – öləsən,
Sonra diriləsən,
Durub evə gedəsən.

O VAXT

O vaxt
Babam cüt aldı, gətirdi,
Cüt öküzlə
Yer şumladı,
Taxıl əkdi.
Öküzlərin bərəkətindən
Çörək qıtlığı
Görmədi Vətən.

SEÇİM SƏNİNDİ

Çox yemək, –
İxracları artırır.
Az yemək dövləti, varı artırır.
Cibinə bax indi,
Seçim sənindi.

DÜNYA BİZDƏN ÖTDÜ DAHA

(Firuzə Məmmədlidən)

Zaman sürüşkəndir,
Tora düşməz – tor atsan.
Xeyri olmaz, dua edib
Üzü qibləyə yatsan.
Tora düşməyəən zaman,
Qələmlərə ilişəcəkdir,
Qələmlərin dimdiyindən
Zaman-zaman düşəcəkdir.
Axı şairlər, yazarlar
Məkansız, zamansız
Bir kainatdır
Kainatın qucağında.

OXU, MUĞAM OXU

Muğam oxunanda,
Əcəl gəlsə də, ölmərəm.
Ölə bilmərəm.
Ölmərəm.
Gələrəm cana,
Oxu, muğam oxu.
Oxusan,
Ölən ruhum diriləcəkdir,
Dərd canımdan
Çıxacaqdır,
Ömrüm uzanacaqdır.

İNSANLARDAN GİZLƏDİLİR

Tanrı – tanrıdır,
Tanrı biləni
Bəndələr bilmir.
İnsanlar siləni
Tarix silmir.
Axı,
Torpaq dərđini, – bildiklərini,
Dənizlər sirrini
İnsanlardan gizlədir.

HƏYAT ŞİRİN OLAR

Həqiqət hardasa,
Nə vaxtsa
Həqiqətə dönər.
Həqiqət – həqiqətə
Dönəndə
Əsəblər rahat,
Ürəklər şad,
Həyat şirin olar,
Dünya daha gözəl görünər,
Dünya yaşamağa, sevməyə dəyər.

KƏPƏNƏKLƏR

Xırda, zərif
Bu canlılar
Böyümək üçün
Baharda hər gün
Ağacları,
Yarpaqları yeyəcək,
Varı, barı yeyəcək,
Yavaş-yavaş böyüyəcək.
Gözəlliyi kor qoyub,
Özü gözəl olacaq,
Kəpənək adlanacaq.
Bunu hamı görür, bilir,
Bunu hamı dərk edir.
Yaranmış gözəllik
Yaradılan gözəlliyi
məhv edir.

AY DƏLİ CEYRAN

Xanəndə dostum, qardaşım,
Nə çox "Ay dəli ceyran"
Deyirsən, oxuyursan?
Ürəyin sızlayan
Bir sarı simdi.
Bu dünya dediyin
Bir dəlixanadı, indi
Ağıllı ceyran tapmaq
Olduqca çətindi.

ŞEYTANI DAŞLADIM

Ata daş atdım,
Günaha batdım.
İtə daş atdım,
Günaha batdım.
Şeytana daş atdım,
Savaba çatdım.

BƏLKƏLƏR

Bəlkə günahsızlığın,
Bəlkə günahların
Günahsızlığı məndədi.
Bəlkə günahsızlığın
Günahları məndədi.
Demə bəlkələr baş qatır,
Bəlkələr artdıqca
Dərinlik də artır.

DİL KEŞİKÇİLƏRİ

Çoxları dilimizə
Guya, keşikçi durur.
Dilimizə ilk zərbəni
Bu keşikçilər vurur.

İNSANLARDI

Həyatın davamı,
Həyatın ardı,
Bu gözəl dünyanın
Bəzəyi, yaraşığı
Ağlı-qaralı,
Dili dualı
İnsanlardı, insanlardı.

MƏLƏKLƏR KÖMƏYƏ GƏLƏR

Sənin xətrinə kim dəyə bilər,
Sən hələ bahar tumurcuğusan.
Qoynunda çiçəklər, yarpaqlar yatır
Sən həm də bahar buludusan,
Yükündə çiçəklər, leysanlar yatır.
Sən tanrıya elə yaxınsan,
Sənə toxunsa qara qüvvələr
Səsinə səs verər göydən mələklər,
Mələklər sənə köməyə gələr.

YARIMÇIQ ŞEİRİMƏ

Sən yarımçıqsan,
Sən yarımçıq qalmısan,
Fikrimdən, zehnimdən uzaqlaşmısan.
Səni yazmağa götürməyəcəm,
Səni yazıb bitirməyəcəm.
Sənin taleyində
Yarımçılıq varmış,
Sənin taleyin yarımçıq qalmış.
Sənin taleyin bura qədərmiş
Sənin taleyinə qarışa bilmərəm,
Sənin tale işlərinə qarışa bilmərəm.
Belə gətirib taleyində iş,
Sənin taleyin bura qədərmiş.
Vaxtında dünyaya gələ bilmədin,
Sənin vaxtın, zamanın tükəndi artıq.
Sənin vaxtın, taleyin tükəndi daha,
Sənin nicatın qaldı sabaha.
Səni yazıb tamamlamaq üçün
Mən gərək dünyaya yenidən gələm.
Zamanı tutub, məqamı tutub,
Zamanında, məqamında dünyaya gələm,
Səni yazıb bitirəm, yarımçıq şeirim.
Sənin taleyində boş qalıb yerim,
Yarımçıq şeirim, yarımçıq şeirim.

HANI BAKI KÜLƏYİ

1983-cü ildə, iyulun 10-dan 14-nə kimi
Bakıda çox isti, küləksiz günlər olmuşdu.

Duzlu külək, tozlu külək,
Bir əs görək, bir əs görək.
İsti yaman aldı bizi,
Tər yudu apardı bizi.
Aça bilmirik gözlərimizi
Sən Bakıdan küsmüsənmi?
Yığıb qanadını bükmüsənmi?
Tüstüdən boğulur şəhər,
İstidən məhv olur şəhər.
Dəli-dolu Bakı küləyi,
Bir dəlilik elə görək.
Dəli külək, dəli külək,
Sən şəhərə elə kömək.
İstidən yatmaq olmur,
Tüstüdən baxmaq olmur.
Duzlu külək, tozlu külək,
Bir əs görək, bir əs görək
İstidən qaçmaq olmur.
Sən Bakıya gərəksən,
İnsanlara köməksən.
Dolan küçələri, göz küçələri,
Döy qarı-pəncərələri.

Şeir də güzgü kimidir

Təmizlə istidən şəhəri,
Təmizlə tüstüdən şəhəri.
Yarpaqlar tozunu tökmək istəyir,
Küçələr dənizə qaçmaq istəyir,
Evlər yaxasını açmaq istəyir.
Quşlar kölgəli kol axtarır,
İnsanlar çimməyə göl axtarır,
Ağaclar küləkli yer axtarır,
Kölgəli ağaclar kölgə axtarır.
Küçələr istidən təntiyir,
Binaların kölgəsinə girir.
Bakının əlindən səni kim alıb,
Kim səni qəfəsə salıb?
İsti parçalayır daşı-divarı,
İsti qovurur yarpaqları.
Şəhərin dayağı, duzu, çörəyi,
Əs Bakı küləyi, Bakı küləyi.

PEYĞƏMBƏR OLAR

Ağzın ölçüsü,
Şeir in çəkisi olsa,
Şair peyğəmbər olar.
Sözün qapısı ağızdı,
Ağzın ixracı sözdü.
Söz şeir olanda,
Ağzın açarı
Tapılmış olur.

DƏNİZİN İŞİ

Hər gün,
Hər səhər tezdən
Günəşi də, qağayıları da
Dəniz doğur.
Hər axşam dəniz dənizdə
Qağayıları batırır, Günəşi boğur.
Ayı udanda ulduzları doğur.

BADALAQ

Bir addım öndə gedəni
İki addım arxada gələn
Yıxmaq istədi.
O sürəti artırmaq əvəzinə,
Öndə gedənə
Kişi kimi çatmaq əvəzinə,
Onu güddü
Və öldürdü.
Axı nə etmək olar,
Bu qısqanclıq
Bəşəriyyətin ilkində
Həvva anadan
Qabillə, Habillə
Birgə doğulub, sonra
Qardaş qardaşın qatili olub.
İndi biz istəsək də
Bu qansız qısqanclığı ürəklərdən
Poza bilmərik.

HƏYALI QIZLAR

Bu qızın yanaqlarından
Həya boylanır,
Dan yeri rəng alır.
Açılıb-örtülən
Uzun kirpikləri
Yanaqlarından
Həya yalayır,
Gözəlliyi alqışlayır.
Bu qızın üzündə
Tanrı nuru var,
Həya alovunda
Yanır yanaqları.
Üzü nurlu doğulur
Həyalı qızlar.

SÖZÜN HEYKƏLİ

Şair
Şeir yazır,
Söz qoşur:
Sözü daş üstə qoyur,
Zirvələrə qaldırır.
Zirvələrdən
Qəlpə-qəlpə söz qoparır,
Baş qoparır,
Qaş qoparır,
Göz qoparır,
Əl qoparır,
Üz qoparır.
Sözün səmtini tapır,
Sözdən heykəl yapır.

ZƏİF ŞEİRLƏR

Zəif şeirlər
Bic doğulmuş
Uşaq kimidir.
Anası var,
Atası yoxdur.
Qəzəbə, nifrətə
Tuş gələr.
Atılar küçələrə,
Küləklərə qoşular,
Küçələri dolaşar
Zəif şeirlər.

TANRININ İZİ VAR

Hər yanda, hər yerdə,
Lap yazılmış şeirlərdə
Ulu Tanrının izi var.

QƏLƏM SAĞIRAM

Hər gün qələmi
Sağlam inək tək
Sağıram, –
Qələmdən süd yerinə
Söz tökülür.

SÖZ QƏBİRİSTANLIĞI

Söz qırıntılarının
Ürəyimdə, beynimdə
Qəbiristanlığı var.
Sözüm tükənəndə
Ürəyimi, beynimi
Ziyarət edirəm.
Söz seçib,
Söz dirildirəm.

SÖZ MÜCRÜSÜ – NAĞILI

Söz – qızıl bir mücrü,
Mücrü zirehlidir, bağlıdır.
Kim sözün dilini bilsə,
Qızıl mücrünün qapağı
Simsimsiz açılacaq,
Qızıl mücrü,
Mücrüdəki xəzinə
onun olacaq.

QUŞLAR DA ƏZAN VERİR

Quşlar da
Hər səhər tezdən durur,
Quş dilində əzan verir,
Tanrıya dua edir,
Sonra uçub
Yem dalınca gedir.

PAKLAŞMAQ, SAFLAŞMAQ MƏQAMI

Suyu odla yanaşı tut,
Dərdi, qəmi unut.
Od insanı saflaşdırır,
Su isə paklaşdırır.
Səksəndin, qorxdun, su iç,
Od üstündən keç.
Oda, suya tapınsan
Qorxunu unudarsan.

ÇOXBİLMİŞLİK

Nə qədər çoxbilmiş
Olsa da insan,
Zəkasını araşdırsan
Zəkasında
Xam sahələr,
Boş sahələr tapılacaq,
İnsandan Tanrı olmayacaq

ƏLLƏŞİRƏM

Bir misra söz yazmaq üçün
Yerlə-göylə əlləşirəm.
Papağımı başımdan götürüb,
Papağımla dərdləşirəm.
Düz olmayanları
Düz olandan seçirəm,
Söz əkib, şeir biçirəm.
Fikrim dağılmasın deyə
Çörək yemirəm, su içmirəm, –
İstirahət günlərimi də
Şeirlərimə qurban verirəm.

2013

BİLMƏDİM

Zaman quş təki
Uçdu ömürdən,
Heç xəbərim olmadı.
Özüm də bilmədim
Necə qocaldım.
Bəs, məni saymayıb,
Ömrümü tapdayıb
Keçən zamanı
Bu qoca ömrümə
Necə qaytarım?

SƏNİ SEVƏ BİLMƏRƏM

Mən səni
Sevə bilmərəm:
Sən it təkə yox,
Pişik kimisən,
Pişiklər
Erməni kimi olur.

XOŞ SÖZ

Xoş sözün
Xoş halına,
Qoymayın çıxsın
Ceyran dalına.
Xoş söz insanlar üçün
Su kimidir,
Torpaq kimidir,
Təzə-tər çiçək,
Yarpaq kimidir.

SEVGİ MÖHÜRÜ

Dodaqların sevgi möhürü
Vur dodaqlarıma,
Dodaqların günaha batsın,
Yatmış duyğuları
Oyatsın.
Dil-dilə qovuşsun,
Dodaq-dodağa – arzuya çatsın.

GÖZ DƏYMƏZ

“Aydan arı gözəlim”,
“Sudan duru gözəlim”,
Nə üzərlik yandır,
Nə başına duz dolandır.
Tanrı sevib yaratdığı
Gözəllərə göz dəyməz.

BİR YALAN DE

Əzizim,
Hər səhər
Yerindən duranda
Mənə xoş olan,
İlhamımı coşduran
Xoş məramlı bir
Yalan de.
O yalana bürünüm,
Mən də xoşbəxt görünüm.

TƏKİ BELƏ OLA HƏMİŞƏ

Əyri düzün qurbanlığı,
Əyri düzün cavanlığı,
Düz əyrinin qocalığı,
Düz düzlüyün ucalığı,
Əyri düzün uşaqlığı.

KÜLƏYƏ QOŞULUB QAÇDI

Gör nə güclü əsir külək,
Görən hara tələsir külək?
Məni qabağına qatdı,
Kürəyimdən itələdi,
Saçlarımdan darddı külək.
Yaşlı-yaşıl ağacları
Kökündən qopartdı külək.
Külək yağışa da yol açdı,
Güclü yağan yağış,
Ayaqlara dolaşan yağış
İmkan tapan kimi
Güclü küləyə qoşulub qaçdı.

HƏYAT ÜÇÜN EYNİDİR

(Uşaqlar üçün)

Küləyin, suyun işi
Həyat üçün eynidir,
Küləyə, suya tay hanı?
Su çirkimizi təmizləyir,
Külək havamızı.

İT HÜRƏR, KARVAN KEÇƏR

(Atalar sözü)

İt – itdir,
Peşəsi hürməkdir.
Bəs it olmaya-olmaya,
Hürmək nə deməkdir.
İnsana it də gərəkdir,
Karvan da gərəkdir.
Onsuz da
Yollar boyu
İtlər hürəcəkdir,
Karvanlar keçəcəkdir..
İt – itdir,
Peşəsi hürməkdir.

O

O kimə üz verib ki,
Üzünə üz tutub,
Üzə çıxara bilsin.

QOCA ÇINAR

Qoca çinar, qoca çinar,
Bütün ağaclardan uca çinar.
Ağacların başı üstdən
Boylanırsan, baxırsan,
Özünə həmdərd, həmsöhbət
Axtarırsan.
Axtardığını öz kölgəndə tapırsan.

ALLAHA QURBAN OLUM

Allaha qurban olum.
Kefinin duru çağlarında
Yer üzünə söz göndərir ki,
Şairlər şeir yazsın.

BURUN

Burun – burundur.
Burun burnunu
Hər yerə soxur.
Burunun burnundan
Vuran yoxdur,
Burundan qabaqda
Duran yoxdur.
Burundakı cəsarət,
Burundakı hərəkət
Digər üzvlərdə olmur.
Burun burunluğa salıb
Hər yerə soxulur,
Xəcalət çəkmir, peşman olmur.
Burun – burundur, –
Burunun işi elə budur.

BU DÜNYA İPƏ-SAPA YATMIR DAHA

Bu dünya
İpə-sapa yatmır daha.
Dünya pambıqla baş kəsir,
Baş qatmır daha.
Dünyanı dünyasına
Kim qaytaracaqdı,
Özünü, dünyanı yaşadacaqdı.

ŞƏRİKLİ QOĞAL

Bu dünya
Qalmaqal dünyadır.
Bu dünya
Şərikli qoğal dünyadır.
İstəyirsiniz
Başınız sağ qalsın,
Qoymayın qoğal dünya
parçalansın.

2014.

QƏLƏM ŞEİRLƏRİN DAYAĞIDIR

Qələm şeirləri, fikirləri
Uçuran qanaddır,
Gəzdirən ayaqdır.
Qələm şeirlərin, fikirlərin
Dayağıdır.
Şeirlər vəhy təki
Göylərdən gəlir.
Gələn fikirləri
Olduğu kimi yazıram,
Qələmlə sahmana salıram.

2014.

PAZ

Paz – pazardır,
Pazın da
Paz işi vardır.
Pazın işi elə
Paz boydadır.
Pazı böyütmək olar,
Kiçiltmək olmaz.
Pazı kiçiltsən
Paz olmaz.

TUŞLANAN BARMAQLARIN KÖLGƏSİ

Demokratiya,
İnsan azadlığı–
Kölgəsi altdan,
Vaşinqtondan, Londondan
Qana bulaşmış,
Qanlı barmaqlar uzanır
Ərəb ölkələrinə.
Ərəb şəhərləri
Can verir,
Çalxanır qan içində.
Ərəblər can verir
Can içində.
Uzanan barmaqların
Qan daman qara
kölgəsində ümidlər
Çırpınır, çırpınır
Həyəcan içində.
Ey insanlar !
Fəlakət qoxulu vampirləri–
Qara kölgələri işıqlandırın,
Həddini aşmış, qan tökən
Barmaqları cəzalandırın!

DADLI-DUZLU NƏGMƏLƏR

Dadlı-duzlu nəgmələr
Uçub sinəmdən,
Hara qonub bilmirəm.
Sinəm boş qalmış
Yuva kimidir.
Tənha qalmış bu yuva
Görünür göz muncuğu tək
Asılıb ürəyimin yaxasından.
Bilirəm,
Boş qalmış bu yuvaya
Yeni-yeni sözlər dönəcək.

2015.

DÜNYA HƏMƏN DÜNYADIR

Axı bu dünya
Həmən dünyadır,
Birini ağladan,
Birini güldürən
dünyadır.
Ağlatmağın, güldürməyin
Yolunu bilən dünyadır.

NƏ OLUR – SONRADAN OLUR

İnsan
Ömründə
Ən azı bir dəfə
Səhv addım atır,
Kimi tez başa düşür,
Səhvini düzəldir.
Kimsi başa düşmür,
Düşmək də istəmir.
Ömür keçir, gün keçir,
Sonra hər şey gec olur,
Nə olur, sonradan olur, –
Özü öz saçını yolur.

DÜNYANI ANALAR YAŞADIR

Çox zaman
Vəzifə başında,
Hakimiyyətdə
Kişilər olsa da,
Dünyanı analar
Yaşadır, qardaş.

ÖZÜM ÖZÜMÜ GÖRMÜRƏM

Dünya ilə aramda
Görünməyən pərdə var.
Pərdə yerdə, göydə,
Pərdə hər yerdə var.
Pərdələrin əlindən
Özüm-özümü görmürəm.
Məni mənə göstərən
Güzlərə qibtə edirəm.
Hər yanda,
Hər yerdə üz tutub,
Məni-mənə göstərən
Güzlərə sarı gedirəm.

QALAN HƏR ŞEY GƏRƏKSİZ OLUR

Yaşanmış ömrü qiymətləndirən
Bir həyat möhürü var,
Bu möhür ancaq
Ölənlərə vurular:
Rəhmət möhürü.
Qalan hər şey gərəksiz olar.

2015.

KİŞİ - QADIN BƏRABƏRLİYİ

Görən, qadınla kişi
Bərabər hüquqlu
Ola bilərmi?
Olsa, o ailələr
Mehriban
Dolana bilərmi?
Kişi - kişi səviyyəsində
Dura bilərmi?
Sualım sizədir,
Ey Avropa əxlaqı.
Axtaranlar,
Hər şeydə ifrata varanlar...

QİBTƏ ETMƏYƏK

Şair dostlar!
Yaxşı şeir yazanlara
Qibtə etməyək,
Tənbəlliyin daşını ataq,
Biz də yaxşı şeirlər yazaq,-
Yaxşı şeirlər yazanlara
Çataq.

**TANRI DÖVLƏTLƏRƏ
QULAQBURMASI VERİR**

Dünyada zəlzələlər, tufanlar,
Vulkanlar ara vermir.
Yolunu azan,
İnsanlığa quyu qazan
Ölkələrə, dövlətlərə
Tanrı belə
Qulaqburması verir,
Onları sınağa çəkir.
Tanrı insan yaradır,
İnsanlar bir-birini qırır.
Tanrı yaratdıqlarının
Qədrini bilir,
Yaradılanlar – Yaradanın,
Yaradılanların qədrini bilmir.

2010.

HƏYAT BURULĞANI

Günçixanla
Günbatanın arasında
Burulğanlı kainat,
Burulğanlı həyat var.
Bu burulğanlı həyatda
Kimi burula-burula
Üzə çıxır,
Kimi burula-burula
Qərq olur.
Dünya, həyat boyu
Burulğan olur,
Həyat burula-burula
Burulğanlardan doğulur.

2013.

SON GÖRÜŞ YERİ

Qapını aç mərd üzünə,
Bərk çırp namərd üzünə.
Dönüb son görüş yerinə
Mərdi də, namərdi də
Çəkəcək torpaq özünə.

AXI NƏYİM VAR İDİ

Bu qalmaqallı, dartadartlı
Dünyada
Axı nəyim var idi?
Gah yazan, gah yazmayan
Bir qələm və bir parça kağız...
Gedirdim dünyanın
Sonuna doğru.
Kiminə at verən,
Kiminə qanad verən,
Kimini yıxıb sürüyən
Bu qalmaqallı dünyada
Axı nəyim var idi?
Sərbəst şeirlərlə yazılmış,
Sərbəst fikirlər toplanmış
Kitablarım
Məni özümdən alıb,
Özümə qaytardı.

2015.

ŞÜKÜR SƏNƏ, İLAHİ

Gözlərdən uzaqdasan,
Ürəklərə yaxınsan,
Arzulara, diləklərə
Yaxınsan, İlahi.
Hamıya baxırsan,
Hamını da görürsən.
Diqqətindən uzaqda
Qalan yoxdur.
Səndən uzaqda
Olan yoxdur.
Sən həm uzaqdasan,
Həm də yaxında –
Düz biyabanda yox,
Fəxri xiyabanda yox,
Ürəklərdə
Yerin var sənin, İlahi.

XƏBƏRÇİ İNSAN

Xəbərçi insan
Həm qəbuledicidir,
Həm də ötürücüdür.
O, xəbərləri
İnsandan insana,
Ünvandan ünvana
çatdıran,
Qovuşduran körpüdür.

ŞEİRİM - ELÇİM MƏNİM

Şeirim mənim,
Taleyimə yazılan,
Yollarımı işıqlandıran
Səhərim mənim.
Şeirim mənim,
Göyüm, yerim,
Sevincim,
Kədərим mənim.
Fəxrим, güvəncim,
İncim mənim.
Dünyaya üz tutan
Vəkilim, Elçim
mənim.

2011.

İZLƏRİN ÜSTÜNƏ İZ DÜŞDÜ

Marks, Engels,
Lenin, Stalin –
Allahsız,
Dörd siyasi ünsür,
Dörd cahil dahilər,
Dörd cahil siyasətçi.

Çox izlər düşüb
Bu dünyanın
Torpağına-daşına.
İzlər gətirib, – nə gəlib
Bu dünyanın başına!
Allahsız yaranan
Bu izlər üstə
Allahlı yaranan
İzlər düşdü.
Allahsız yaranan izləri
Çoxdan silmişdi.

UŞAQ BİZNESİ

Uşaq it gəzdirir,-
İt çöl itidir.
İtin kəndiri əlindədir.
Dostu yalvarır:
İtin ipini ver mənə,
Mən də iti gəzdirim.
Sən mənə bax bir,
İtin ipi əlimdədir, -
Bir manat ver, verim,
Apar bir saat
gəzdir.

YOLLAR SƏNİ YORMASIN

Sevgilim, təki sən gəl
Gələndə gözlərim
Yollarını öpər,
Gedəndə
İzlərini öpər,
İzlərinə su səpər,
Yollarını tumarlayar,
Hamarlayar-
Yollar səni yormasın.

TƏKİ SƏN QARŞIMA ÇIX

Ey xoşqədəm insan,
Hər səhər
Çıx qarşıma,
Əlini çək başıma.
Əlin uğurlarımın
Açarı olsun.
Allah adından,
İki hərfli
Bircə kəlmə
“Ol” sözünü de.
“Ol” sözü
Dayağım olsun,
Zəfər bayrağım
olsun.

DƏRİMİZ, GÖZLƏRİMİZ

Dərimiz, gözlərimiz
Daxilimizin güzgüsüdür
Daxilimizdə baş verənlər
Bu güzgülərdə görünür.

2013.

DƏRİLMİŞ YARPAQLAR

“Ələmdən nəşəyə” keçdik,
Azadlıqdan don biçdik.
Kimin-kim olduğunu bildik,
Dostu düşməndən seçdik.

***

Qərb şairlərinin şeirləri
Qərb gözəllərinə,
Şərq şairlərinin şeirləri
Şərq gözəllərinə oxşayır.

***

Arzularımız boyumuzdan
Çox uca olduğu üçün,
Bu ucalığı
Hər adam fəth edə bilmir.

***

Oxunmamış kitab, –
Bakirə qız kimidir.

2011.

SƏSLƏRİN ƏN GÖZƏLİ

Eşitsək də,
Eşitməsək də
Dünyada-
Torpaqda,
Suda,
Havada
Səslər var.
Səs-səsə qarışub,
Səs-səsə qovuşub,
Dolaşır dünyada-
Torpaqda, suda, havada.
Bu səslərin ən əzəli,
Ən gözəli
Əzan səsləridir:
Gəzir dünyada, – gəzir
Torpaqda, suda, havada
Uçur, çatır Allaha.

2013.

SEVƏRSƏN, GÖRƏRSƏN

Pulun var?!
“Arşın mal alan” dan

Məhəbbət ürəyin
Sevgi səsidir.
Sevərsən, görərsən:
Məhəbbətin gücü
Pul kisəsindədir.

2013.

MƏNİ ŞEİRİMDƏ TAPARSAN

Oxucuya ürək açmışam,
Haram sözdən qaçmışam.
Bu şeiri ki, yazmışam,
Sözü ürəkdən qopub,
Şeirə nəfəsim hopub.
Məni arayıb-axtarsan,
Öz şeirimdə taparsan.

2007.

QAYALAR DAĞLARIN DAYAĞIDIR

Qayalar dağların dayağıdır,
Qayalar dağların
Qaya ayağıdır.
Dağlar qayalara söykənilir,
Qayalar Yerə pərçimlənir, –
Mismarlanırlar, möhkəmlənir.
Dağlar ayağa dururlar, –
Zirvələri
Ulduzlara toxunurlar.
Dağların ayağı altdan
Qayalar çiyinini çəksə,
Dağlar uçar,dağılar,
Zirvələri sökülər,
Ayaqlara tökülər.

XATİRƏLƏRİN İŞİĞİ

Cavanlıq xatirələri
Qocalanda
Yada gəlir.
Xatirələrin işığında
Dilim, ağzım dada gəlir.

SİM-SİM DEMƏMİŞ

Bu bizim şəhər,
Bu da evləri:
Bir-birindən yaraşlıq,
Bir-birindən gözəl, işıqlı.
Bax,
Ofislərin, marketlərin
Sim-sim deməmiş
Açılan qapılarına.
Qapılar açılar,
Almağa nə istəsən, tapılar.
Baxır cibinin imkanına:
Oldu – sevincindir,
Olmadı – kədərin.

İSTƏYİRƏM

İstəyirəm,
Elə bu gün çıxım
Ətalətin yasından.
Çıxım uçuq-sökük
Fikirlərin daxmasından.
İstəyirəm, elə bu gün
Qalib çıxam
Qarabağın
Buz bağlamış davasından.
İstəyirəm, elə bu gün tüpürüm
İkiüzlü siyasətin
Demokratiyasına.
İstəyirəm, dilini kəsim
Xocalı harayını eşitməyən,
Eşitmək istəməyən,
İnsan hüquqlarından danışan
Qulbeçələrin.
İstəyirəm, dürtüləm
Erməni təcavüzünü görməyən
Hegemon dövlətlərin
Gözlərinə.
İstəyirəm, son qoyum
Şərqdə, Yaxın Şərqdə gedən
döyüشلərə.
İstəyirəm, sakitlik,
Haqq-ədalət gətirəm
Yer üzünə.

İNSAN İNSANDAN SOYULUR

Uşaq dünyaya gəlir, –
Uşaq anadan soyulur.
Əvvəli olan şeyin,
Bir gün sonu da olur.
İnsan qocalır, –
İnsan insandan soyulur,
Qohumdan, yaddan soyulur.
Qadın kişidən,
Kişi qadından soyulur.
Başlayanda ahıllıq çağı,
Güc candan-qandan
Soyulur.
Zaman zamandan soyulur,
Yaxşı yamandan soyulur.
Hər şeyin zamanı gəlir,
Hər şey yerbəyer olur.
İnsan qayıdır haqqın
yoluna, –
İnsan günahdan soyulur,
Günah insandan soyulur.

2010.

DEMOKRATİYADIR...

Neynəməli,
Sən öz fikrində qal,
Dediğini de,
Yediğini ye,
Mən də öz fikrimdə qalım,
Dediğimi deyim,
yediğimi yeyim.
Guya biz demokratlarıq,
Yəni biz də varıq,
Özü də demokratlarıq.
Axı bu demokratlar ki, var
Düz yol tutsalar,
Düz fikirdə bulunsalar
Onda yaşamağa nə var
Onda dünya gözəl olar.
Madam ki, demokratıq,
Yuxarı-aşağı, sağa-sola,
sola-sağa baxmarıq.
Nə olar,
Baxma deyirsən,
Baxmayaq.
Ancaq hər yetənə
qara yaxmayaq.

NƏ QALDI

Boylanırıq uzaqdan, –
İllərin arxasından,
Əsrlərin arxasından,
Babamız Nuhdan bəri
İnsanları aldadan,
Havasına oynadan,
Ağ qoçla, qara qoçdan
Görən bizə nə qaldı?
Görək bizdən nə qaldı?
Bu yaraşılıq dünyadan,
Gözəl, işıqlı dünyadan,
Canımızı alan dünyadan,
Bizi yola salan,
Özü qalan dünyadan,
Bizi qara pul edib
Daxılına salan dünyadan–
Görən bizə,
Bizdən ona nə qaldı?
Dolanırıq təlaş içində,
Gözlərimiz yaş içində,
Qaçqınların köçündə
Qaçqın, köçgün içində
Görən bizə nə qaldı,
Görən bizdən nə qaldı?

YAŞASIN AZƏRBAYCAN DEYƏR

Adam var,
Söz verər,
Sözündən dönər, –
Üzünə üz tutar,
Üzündən dönər.
Adam da var,
Nə söz verər,
Nə sözündən dönər,
Nə üzünə- üz tutub,
Üzündən dönər.
Vətən uğrunda,
Millət yolunda
Canından keçər,
Qanından keçər.
Vətənə can deyər,
Yaşasın Vətənimiz
Azərbaycan – deyər.

2009.

QARĞALARI SUSDURMAQ OLMUR

Sübh əzanının verilməsi bəzi məmurları narahat edir, mollalar sübh əzanını vaxtında vermirlər, verəndə də minarələrdən yox, məscidlərdən verirlər.

Lenin ölüb,
Stalin də yoxdur,-
Ancaq, müqəddəs yerlərə
Məmurlar yenə də əl qatır.
Məmur – məmurdur,
Əlləri
Hər yerə çatır
Müqəddəs yerlərə də
Kəmənd atır.
Mollalar qorxur
Sübh əzanı verməyə.
İndi qarğalar hər səhər
Səs-səsə verib,
Sübh nəğməsi oxuyur
Qarğa dilində, –şəhər göydələnlərində.
Məmurlar qarğaları
Susdura bilmir.

2009.

QAYA DƏLİR

Şairlər ilan kimidir,
Döyüldükcə,vurulduqca
Qəzəblənir,baş qaldırır.
Canlanır,cana gəlir,
Su kimi dağı yarıq,
Damcı kimi qaya dəlir.
Yaşamaq uğrunda,
Həyat uğrunda
Zərif çiyinlərində
Qaya qaldırır.

2007.

SİRR NƏDİR

Biri hər şeyi görür,
Hər şeyi bilir,
Gördüklərini, bildiklərini
Heç kimə demir.

2015.

TƏRS MÜTƏNASİBLİK

Nə bizimdir – pisdır,
Nə özgənindir – yaxşıdır.

2015.

HƏYATIN DAVAMI

Həyatın davamı sözdür,
Sözün davamı
Müəlliflərin özüdür.

AĞACLARI KƏSMƏYİN

Ağacları kəsməyin!
Harda ağaclar çoxalır,
İnsanlar gec qocalır.
Ağaclar həyat
Sığortasıdır.

ŞAİR

Şair – şairdir,
Şair söz odunda
Qovrulur, yanır,
Geri çəkilmir,
Mətin dayanır.
Şairin hər misrasından
Dözüm boylanır.

YAXŞILAR VƏ PİSLƏR

Yaxşı elə yaxşıdır,
Pisə də minnətdar olaq.
Pis olmasa,
Yaxşıları yaxşı görə bilmərik,
Yaxşılara yaxşı deyə bilmərik.

GƏNCLİK NƏĞMƏSİ

Gur səsimiz dalğa-dalğa ucalır,
Gen sinifdən, şən tarladan, zavoddan.
Qüdrətimiz yerə, göyə səs salır,
Tələbəyik, ruhlanırıq bu addan!

Gənclik özü qüvvə, hünər deməkdir,
Hər günü, hər ayı zəfər deməkdir.
Şən, işıqlı yollarımız var bizim,
Güclü, möhkəm qollarımız var bizim,

Qəlbimizdə çağladıqca arzular,
Günəş enib qarşımızda duracaq.
Öz səmtini dəyişəcək gur sular,
Əllərimiz yeni SES-lər quracaq.

Bizim kimi qüvvə hanı, güc hanı?!
Hünərimiz yerdə, göydə canlanır.
Sinif- kamal, tarla - əmək meydanı,
Əmək, kamal bu meydanda sınanır!

1960.

SAKİT AXAN BİR BULAĞAM

Sakit axan bir bulağam,
Haydan, küydən uzağam.
Zaman-zaman
Sakit-sakit axacağam,
Gec-tez
Bulaq gözlərimlə
Bu dünyaya baxacağam.

QAZANCIMIZ SÖZ OLSUN

Ey dost,
Yağışdan tutaq,
Torpaqdan yarınaq.
Dərdi, qəmi unudaq,
Qələmə sarınaq,
Qazancımız söz olsun.

VƏTƏNİ QORUYUR HEYKƏLİMİZ DƏ

20 Yanvarda,
qış gecəsində
Düşməyə tuş gəldik.
Vətəndə belə,
Tuşlandı alnımıza,
Sınəmizə od saçan lülə.
Güllələr dəlik açdı
Alnımızda, sınəmizdə,
Şəhid olduq
Obamızda, elimizdə,
Doğma şəhərlərimizdə.
Bitdik heykəl-heykəl
Kəndlərimizdə,
Bitdik heykəl-heykəl
Şəhərlərimizdə,
Bitdik heykəl-heykəl
Vətənimizdə.
İndi Vətəni qoruyur
Ordumuzla birlikdə
Heykəlimiz də.

**QARANLIQDA İTİR, BATIR
ŞUŞANIN İŞĞALI GÜNÜ**

İqtidar bir söz deyir,
Müxalifət başqa söz deyir.
O da xalqa gözləyin, dözün, deyir,
Bu da xalqa gözləyin, dözün deyir.
Öz aləmində
O da düz deyir,
Bu da düz deyir.
Hər ikisi də yalanı
Ütülü paltar kimi
Əyninə geyir,
Baş dolandırır.
Yalan demədiyinə
Xalqı inandırır.
İkisi də xalqa "atır",
Xalq da çaş-baş qalır.
Axı deyilənlər
"Meymunu yada salır".
İnsanlar
Həqiqətə can atır,
Həqiqət bir qara pişik,
Qaranlıqda itir, batır.

BƏZƏN BELƏ OLUR

Oğul ata ocağından yarınır,
Ata oğul işığında tanınır.

DURĞUNLUQDAN QORXURAM

Neçə ki, axmıram, çağlamıram,
Deməli durğunam, –
Durğunluq istəmirəm,
Çalxalanmaq istəyirəm,
Çağlayıb axmaq istəyirəm,
Dünyanı dolanmaq istəyirəm.
Durğunluq ölümdür, –ölüm kimidir,
Köpü alınmış körük kimidir.
Durğunluqdan qorxuram,
Qurumaqdan qorxuram.

DÜNƏNDƏ QALDI

Dünən dediyin söz
Dünəndə qaldı,
Bu gün dünən deyil ki.
Zaman dəyişdi,
İmkan dəyişdi,
İnsan dəyişdi,
İnam dəyişdi,
Dünən deyilənlər
Bu gün qüvvədən
düşdü.
Dünən sosializm idi,
Leninizm- Stalinizm idi,
İndiki izmlər
Ayrı izmlərdir.
Bu da bir Demokratizmdir,
Sonunu biz bilmirik,
Tanrı bilir.

2008.

GÜNAH GÖZƏ GÖRÜNMÜR

Sənin öz günahın var,
Mənim öz günahım.
İnsan olan
Günahsız olmaz,
Get bu dünyanı
Dolan-gəz,
Günahkar gözə görünər,
Günah gözə görünməz.

HƏYAT

Həyat – həyatdır,
Həyatın
Yağış yumayan,
Gün qurutmayan
Yaddaş arxivi var.

HALALLIQ

Yolu düz gedənin,
İzi ayrı düşməz.

MƏHV OLMUSAN

Sevincsiz, kədərsiz
Yaşayan insan,
İnsan doğulan gündən
Məhv olmusan.

AĞRIYAN DİŞ

İş görərsən,
İş olar,
Görməsən,
İş ağrıyan diş olar.

TANRIDAN AŞAĞIDA DURA

İnsan dünyaya gəlməyib ki,
Qeybət qıra, ara vura.
İnsan dünyaya gəlib ki,
Öz cızığından, hüququndan
çıxmaya, özü-özündə ola,
Öz işində, sözündə ola.
Ağlını başına yığa,
Ucalığa can ata,
Elə yer seçə,
Elə yer tuta,
Tanrıdan yeddi göy,
Yeddi yer,
Yeddi təbəqə
aşağıda dura.

2007.

SAVAŞIRSAN, SAVAŞ

Savşırsan, savaş,
Barışmağa əl yeri qoy.
Hikkəni zilə çəkmə,
Bir addım geri qoy.
Əsəblərin yumşalar,
Barışmağa gələrsən.
İşlər müşkül olanda
Vaxtdan da daş asılır,
Səbir kasası dolanda,
Kirpikdən yaş asılır.
Ümid Allaha qalır.

ŞEYTAN

Şeytan – şeytandır,
Şeytan fitva verər,
Özü fitvaya getməz.
Dayanar odla su arasında
Odlanan sahəyə
Od verər, su verməz.

ÖMÜR HƏDDİNİ AŞMIŞAM

Yaşlaşmışam,
Daşlaşmışam,
Ömür həddini aşmışam,
Ölümlə barışmışam.
Əsəblərim, sümüklərim
Havaların havasına oynayır,
Dərmanına, davasına oynayır.
Oynaya-oynaya yaşayıram,
Ömrümün ömür yükünü
daşıyıram.

DAŞA DÖNÜR XATİRƏLƏR

Zaman insanı
Tum təkı çıtlayır,
Torpağa əkir.
Daşa dönmüş xatirələr
Baş tərəfdə keşik çəkir.
Cismimiz torpağın altda,
Xatirələr üzdə qalır.
Tikilmiş daş abidələr
Əqidəni, dini, imanı
yada salır.

NƏSİHƏT

Çox-çox uzaqlardan,
Özgə bir dünyadan
Qulaqlarıma
Nənəmin səsi gəldi:
“Gəlinin dili dediyini
Qulaqları eşitməməlidi.”

SƏHVİMİZ GÜL AÇDI

Yerlə göy arasında,
Qanımız qaynayanda
İkimizin
Bir səhvimiz oldu.
Kəndirə döndü bu səhv,
Keçdi boğazımıza.
İndi nə sən ondakı sənsən,
Nə mən ondakı mənəm.
Səhvimiz saflaşdı,
Durulaşdı
Göz qabağında.
Gül açdı, bar verdi
Otağımızda.

ƏSƏBLƏRİMİZ BİLİR

Yaxın-uzaq üfüqlərdən
Güclü küləklərin
Əsib gəldiyini
Hər şeydən əvvəl
Hiss edən əsəblərimiz gərilir.
Belə küləklərin dilini
ancaq və ancaq
Əsəblərimiz bilir.

LEYSAN YAĞIŞI

Bu gecə buludlarda
Şimşəklər oynadı, ildırımlar çaxdı,
Güllər, çiçəklər səksəndi,
Yuxudan qalxdı.
Şimşəklər buludların
Köynəyini cırdı-parçaladı,
Buludlardan leysan töküldü, –
Göy Yerə, Yer Göyə qovuşdu.

KÖKÜMÜZ, KÖTÜYÜMÜZ

Mən sənə borcluyam, ay elim, obam,
Sizə qurban olum, kənd camaatı.
Kökünüz üstündə göyərmişəm mən,
Kökünüz üstündə tapdım həyatı.

Hər ev, hər ailə bir universitetdir,
Akademiyadır kəndlərimiz də.
Böyük alimləri – nənə - babalar,
Nənə, babalardır dərs deyən bizdə.

Kənddən getməyimə peşman olmuşam,
İtibdir ağzımın dadı, duzu da.
Körpə günlərimi kənddə qoymuşam,
Qalıbdır naxırda, qoyun, quzuda.

Kənddən getməyimə peşman olmuşam,
Təmizlik, sadəlik, düzlük ordadır.
Arxivdir, tarixdir bizim o kəndlər,
Arxiv daşındandır, torpağındandır.

Murov alqışlayır kəndə gələni,
Gedənin dalınca Tərtər su atır.
Şıltaqlıq, dəlilik etsə də bu çay,
Əkində kəndlinin hayına çatır.

Şeir də güzgü kimidir

Ana Kür anadır, – analıq deyil,
Qoynuna aldığı çaylara bir bax.
Kürün əzəmətin görmək istəsən,
Gəl Mingəçevirə, Bozdağa bir qalx.

İÇİMİ ÖZÜM TALAYIRAM

İçimi özüm talayıram,
Çölümü özgələri.
İçimdən çölümə
Yol tapmaq olmur.
İçimdə yollar dolaşır
düşüb,
Dolaşır düşən kələflər kimi.
Şeytanlar içimə
yol tapa bilməz,
Şeytanlar içimdə
Yaşaya bilməz.
Yeganə dayağım, güvəncim,
Arxam qaraçuxamdır,
Vermişik
Nəfəs-nəfəsə.
Onun əlidir, mənim yaxamdır,
Yaxa vermərəm daha heç kəsə.

GÖTÜRƏ BİLMƏZ

Sən,
Səni sevəni dinlə,
Dinlə,
Yaşa imanla, dinlə.
Çalış gözdən düşməyəsen
Gözdən düşənləri
Gözlər götürməz.
Qızılı saçların
Qızıla dönsə,
Nurunu gözlərə
Ötürə bilməz.
Çalış gözdən
Düşməyəsen, –
Gözdən düşənləri
El götürə bilməz.

SÖZ MƏQAMINDA

Sözü söz məqamında
Deyə bilməsək,
Sözü öz məqamında
deyə bilməsək,
Söz
Daldan atılan daş kimi,
Hədəfə dəyməz,
Topuğa dəyər.

VƏTƏN XƏCALƏT ÇƏKİR

Çıban təkı çıxmısan
Vətənin gündəyməzində.
Ağrını, acını Vətən çəkir,
Ağır sancını Vətən çəkir.
Həya varmı üzündə?
Fitnə bitir izində, –
Vətən xəcalət çəkir.

NÖVBƏDƏNKƏNAR YAZILAN ŞEİRLƏR

İstəsəm də, istəməsəm də
Çox zaman
Heç özüm də bilmədən,
Bilmirəm nədən
Növbədə duran şeirlər
Yazılmır, qalır,
Növbədənkənar
Şeirlər yazılır.
Növbədənkənar
Söz doğulur,
Söz şeir olur.

SUI-QƏSDÇİ OD

Od oduna
Sui-qəsd etdi:
Odunu odun alovu uddu.
Odun odda yandı,
Külə döndü.
Od odunun külünə büründü,
Küldə qorundu.

2011

QAZANIRIQ, İTİRİRİK

60 yaşadək
Qazana-qazana gəlirik.
70 yaşdan sonra
İtirə-itirə gedirik.
Biz axı
Özbaşına deyilik, –
Hər şeyi
Tanrının iznilə edirik.

2014.

UZUNÖMÜRLÜLÜK

Hamı kimi doğularsan,
Yol gedib, yorularsan.
Ətrafa boylananda
Görərsən ki,
Doğmalar, dostlar
Çoxdan köçüb
O dünyaya,
Tək qalmısan.
Ətrafında insan çoxdu,
Dərdləşməyə
Yaxın, məhrəm
adam yoxdu.
Çağıranda,
Çığıranda qohumlar,
Dostlar,
Sevgili yar
Gələ bilməz köməyə,
Yetə bilməz haraya.
Öyrəşərsən
Tək-tənha yaşamağa.

2009.

BİR GÜN

Bir gün bu dünya
Geriyə dönsə,
Hər şey qayıdar
Öz əvvəlinə,
Hər şey çəkilər öz içinə.
Dünya məhv olar,
Təkcə Tanrı qalar.
Bir gün bu dünya
Geriyə dönsə
Heç kəs bilməz
Nələr olacaq,
Nələr məhv olacaq,
Nələr qalacaq?
Həvvə nənə, Adəm baba
Yenə cənnətdən qovulacaq,
Yeni nəsillər doğulacaq,
Yeni yer sakinləri olacaq,
Dünya yenidən qurulacaq.

AXIRIMIZ

Axırımız – əvvəlimizə doğrudur.

**BİR QIZ ÇİÇƏKLƏYİR
GÖZ QABAĞINDA**

Oynaya-oynaya
böyüyür
Sevgi nəğmələri
Dilində, dodağında,
Bir qız çiçəkləyir
Göz qabağında.
Hələ çox qalsa da
axşama,
Bu qız dönüb
Yanan şama,
Yana-yana
Girib ürəklərə,
Ürəkləri işıqlandırır.
Sevgi şəfəqlənir
Yanaqlarında,
Dodaqlarında:
Bir qız çiçəkləyir
Göz qabağında.

SÜRÜŞKƏNLİK

Qanunlar sürüşkən olanda,
Sürüşkənlik çoxalar onda.

GEDİRƏM KƏNDƏ DİL ÖYRƏNMƏYƏ

Gedirəm kəndə,
Ana südü təkı saf, şıpsırın
Ana dili öyrənməyə.
Gedirəm kəndə, –
Nənələrdən, babalardan
Törpaq dili, əkin dili, səpin dili,
Zəmi dili, biçin dili,
Bağ-bağat dili öyrənməyə.
Gedirəm kəndə, –
Hələ toza bulaşmamış
Dil öyrənməyə,
Öyrənib
Şəhərə dönməyə.

VƏRƏQLƏR BİLİR

Dərđi, qəmi unudub,
Özünə uğurlu yol tutub,
Şair qələminin ucundan
Vərəqlər şeir dərir.
Vərəqlərin ağ sinəsi
Misralarla bəzənir.
Vərəqlərin ağ sinəsinə
Şair qələmi nə yazır, –
Bu sirri hamıdan qabaq
Vərəqlər bilir.

2014

İNDİ SALAMLAR VARA VERİLİR

İndi salamlar
Vara, varlıya verilir,
Şəxsiyyətə yox.
Var – şəxsiyyətdən
Qabaqda durur,
Öndə gedir.
Hörməti,
Şöhrəti
Şəxsiyyətdən çox olur.
Varlı iflasa uğrayanda
Salam verənlər
Bir-bir yox olur.

2014.

ZƏRİFLİK

Zəriflik – zəiflik deyil,
Zəriflik qadınlarda
Gücdür, qüdrətdir,
Böyük məhəbbətdir:
Hövzələr dolanda
Zərif sularla,
Böyük gücə, qüdrətə
Çevrilər sonda.

TÜSTÜSÜ DÜZ ÇIXIR

Qələm var,
Əyri sözləri
Yığır yandırır,
Tüstüsü düz çıxır.
Belə qələmlərə
Zaval yoxdur.
Qələm də var,
Düz sözləri
Yığır yandırır,
Tüstüsü əyri çıxır.
Belə qələmlərin
Zavalı çoxdur.

2014.

DİLLƏRƏ, DODAQLARA AXMAĞA

Çoxları
dağlara qalxır,
Veyillənməyə,
Şəllənməyə,
Gözəllikdən zövq
almağa.
Şairlər dağlara qalxır
Söz olub dillərə,
Dodaqlara axmağa.

SƏS SÖZƏ DÖNƏNDƏ

Səs səsə döndü,
Dürtüldü qulaqlara,
Yol tapmadı dodaqlara
Qulaqlarda ilişib qaldı
Hörmətini, şöhrətini
itirdi.

Səs sözə döndü,
Doldu qulaqlara,
Qondu dodaqlara.
Dodaqlar sözləri öpdü,
Dilə ötürdü,
Dil sözləri diriltdi, –
Hörmətini, şöhrətini qaytardı.

2015.

BARIT ÇƏLLƏYİ

Dünya dediyin barıt çəlləyi,
Çoxları dünyaya barıtlı gəlir.
Ay yol keçən, yolu seç,
Təhlükəsiz yerdən keç.
Bu dünya dediyin barıt çəlləyi,
Alova, oda qərq edər bizi,
Çığırsaq,
Batırar,boğar səsimizi.
İnsan dünyaya barıtsız gəlir,
İnsan dünyadan barıtdan gedir.

GÖZLƏRİMİN KÖMƏKÇİLƏRİ

Əllərim, barmaqlarım
Gözlərimə köməkçidir.
Gözlərim görməyənləri
Əllərim,barmaqlarım görür,
Gözlərimə göstərir,
Gözlərimin karına gəlir.

YENİ İZLƏR DOĞULUR

Hər dövrün öz aşiqi var,
Hər dövrün öz yaraşığı var.
Elə ki zaman dəyişir,
Başlar ayağa,
Ayaqlar başa düşür,
Başa düşən ayaqlar
Köhnə izlərin
Üstünə düşür.
İzlər izlərlə görüşür,
İzlər izlərlə döyüşür,
Köhnə izlər məhv olur,
Yeni izlər doğulur.

2011.

MÖCÜZƏ

Möcüzə yaranmır,
Yaradılır.
Yaradanlar da
Tanrıya yaxın
İnsanlardır.

2014.

İLİŞİB QALIB

Yaş artdıqca,
Dərdlərim də çoxalır:
Doğmalar, dostlar
Bir-bir köçür yanımdan,
Dərdlərim məni təkləyir.
Adlar telefonlarda,
Ünvanlarda ilişib qalır.
Hər şey qocalsa da,
Dərdlərim qocalmır.

2014.

HƏR YANA YOZULAN ŞEİR

Adi sözlərdən
Adi olmayan
Şeir yazılında,
Adi olmayan şeiri
Hərə bir yana yozur,
Dillərdə reklam olur.

2014.

OLDU DÜŞÜNDÜYÜM QƏDƏR

Demərəm şeir yazdım,
Zəhmətim getdi hədə.
Olub,
Olacaq
Yazdıqlarım
Düşündüyüm qədər.

2009.

DÖNƏ-DÖNƏ OXUYURAM

Dönə-dönə oxuyuram
Qurani-Kərimi.
Hər dəfə oxuyanda
Yeni bir
İşıqlı həyat görürəm
Ayələrinədə.
Oxuduqca oxuyuram,
Yorulmuram,usanmıram.
Ayələr
Kəhkəşana dönür,
Dünya nura bürünür
Gözlərimin önündə.

SÖZ UYDURURAM

Pis, yaxşı, –
Həyat həyatdı.
Bu həyat həyatda
Dadıma çatdı,
Qəlbimdə
Şairlik duyğularını
oyatdı.
İndi həyatın dərinliklərinə
varıram,
Kiminə yaxşı, kiminə pis görünən
Sözlər uydururam.

MƏN MÜHƏNDİSƏM

Mən mühəndisəm,
Şeirlərimdən
Mühəndis qoxusu gəlir.
Sözdə
Məna, məntiq pozulanda
Ürəyimə tənqid
Qorxusu gəlir.

SAĞIM ŞƏRQDİ, SOLUM QƏRBİ

Sağım Şərqi,
Solum Qərbdi
Şərqlə Qərb arasında
Tutmuşam qərar.
Qərblə Şərq birləşsə,
ürəyimə sığar.
Şərqdə də, Qərbdə də
Mənə dost ölkələr var.
Ay Qərbli, vaxtı itirmə hədəv,
Gəl məndən neft apar, qaz apar
Ürəyin istəyən qədəv.
Çıraq yandır, ocaq qala,
Sovet ordusu kimi, amma
Qudurub məni tapdalama.

2009

YAŞAMAĞA DƏYƏR

Şeir yazılında
Rasportlaşmış şeyirdaş
Vətəndaş olursa,
Demək yazmağa da dəyər,
Yaşamağa da dəyər.

ÜZÜMÜZÜ AĞ ELƏYİR

Neft qiymətdən düşür,
Mən həvəsdən.
Neftin qiyməti qalxır,
Mənim şeir yazmaq
Həvəsim, istəyim.
Neftin çox olması
Ürəyimizi dağ eləyir,
Neft qara olsa da,
Üzümüzü ağ eləyir.

BU UÇUŞ UCALIQ DEYİL

Sən uçursan, ucalırsan
Çərpələng qanadlarında.
Bu uçuş ucalıq deyil;
Çərpələngin ipi-sarı
Özgə əlində,
Özü də yerə bağlı.
Çərpələng quş deyil,
Heç yana uçmayacaq.
İp qırılan kimi
Yerə düşəcək.
Bu uçuş – uçuş deyil,
Bu uçuşun taleyi
Özgə əlindədir, bil.

ÇƏKİSİ DÜZ GƏLMİR

Gecə də, gündüz də çəkirəm,
Çəkisi düz gəlmir
Yalan dünyanın.
Hamını güdaza verib,
Özü qalan dünyanın

AYRI İDİK, BİR OLDUQ

Ayrı-ayrı ürək idik, bir olduq,
Arzu idik, dilək idik, bir olduq,
Ayrı əsən külək idik, bir olduq,
Bir məkanda, bir zamanda bulunduq.
Birgə yandıq, birgə söndük,
Bir sinədə, bir ürəkdə döyündük,
Sevməyin, sevlməyin dadını gördük.

ŞAİRLƏR

Şairlər vulkan kimidir:
Susur, susur,
Qəflətən söz püskürür.

MƏSLƏHƏT ALAN YOXDUR...

İndi hamı savadlıdır,
İndi hamı özünü
alim bilir.
Ağsaqqaldan, ağbirçəkdən
Məsləhət almır,
Məsləhət verir.
Şərqli gözünü açır,
Qərbə qaçır.
Qərbli gözünü açır,
Şərqə qaçır.
Qərbli şərqliyə,
Şərqli qərbliyə qucaq açır.
Sonra şərqli qərbli olur,
Qərbli şərqli olur.
Sonra nə qərbli qərbli,
Nə şərqli şərqli olur.

YAXŞI Kİ, MEŞƏLƏR VAR

Neçə ki, dünyada meşələr var,
Meşələr dünyanı çiyində saxlar.
Kəsib-doğramayın meşələri,
Meşəsiz
Dünya başımıza uçar.

BÖYÜK SEVGİ

Böyük sevgi
İki sevən qəlbin
Qov kimi od tutub,
Yanıb-yaxılmağından doğulur.
Atəş dolu gözlərin
Oğrun-oğrun
Baxmağından doğulur.
Böyük sevgi
Yaz yağışı kimidir:
İldırımın ürəkdə
Çaxmağından doğulur,
Qorxu, xəcalət,
Həya hissləri
Bir anda yox olur.

YAZI MASAM

Yazı masam çox kiçikdir,
Kiçikdir – qoy kiçik olsun.
Kiçiklik böyüklüyün
Başlanğıcıdır.
Təki kiçik masam
Böyük fikirlər,
Gözəl şeirlər doğsun.

ANADİL QUŞLARIYIQ

Anadil quşlarıyıq:
Sən Arazın o tayında,
Mən bu tayında.
Araz boyu dolaşırıq,
Sən o tayda, mən bu tayda.
Özümüz qovuşa bilməsək də,
Nəğmələrimiz qovuşur
Səslərimiz qovuşur
Həm o tayda, həm bu tayda.
Təki sağlıq olsun,
Təki sülh olsun
Araz boyu diyarlarda.

GƏRƏK GÖTÜR-QOY EDƏM

Gərək yüz ölçəm,
bir biçəm,
Sözü sözdən seçəm.
Sözləri, fikirləri ələkdən,
xəlbirdən keçirəm.
Bir misra yazmağa
Qalaq-qalaq söz seçəm.
Söz mənə arxadır,
Mən də sözə arxayam,
Gərək arxalı sözlər yazam.
Qorxuram söz meydanında
Yıxılam, axsayam.
Gərək sözləri
Ürəkdən, qandan keçirəm,
Sözlərə öz qanımlı içirəm.
Sözlər üzə çıxanda
Çəşniləri bərq vura
Fatma ananın hənası kimi,
Gəncənin, Qarabağın,
Qubanın xalçası kimi.

2008.

A HƏRFİ VƏ 1 RƏQƏMİ

A hərfi – hərflərin tacı,
1- rəqəmlərin başlanğıcı,
Sayı-sayqacı.
“A” birdir,
1 də təkdir.
Təkdir Allah da.
“A”da,
“1” də
Allaha məxsusdur.
“A” da “1” də birincidir,
Həyatın başlanğıcıdır,
Əyardır,
Tanrı-təki təkdir, uludur.

ÖZÜMƏ GƏLDİM

Bahar gəldi üzümə,
Yaşıl çəkdim gözümə,
Təpər gəldi dizimə.
Vardı ölüm qorxusu,
Yazdı, dirildim Allah,
İndi gəldim özümə,
Mən də sevindim, Allah.

2007

HƏR ŞEY SƏBƏBDƏN TÖRƏYİR

Yel əsir, qoz tökülür,
Qoz əsir, toz tökülür.
Yağış əsir, sel tökülür,
Saç əsir, tel tökülür.
Şair əsir, söz tökülür,
Yol əsir, iz tökülür.
Həyatda hər şeyin
səbəbi var,
Hər şey səbəbdən törəyir.
Hər şey
Səbəbin səbətindən tökülür.

2013.

SÖZÜM VAR

Gülün, çiçəyin olum,
Əsən küləyin olum,
Yaşıl köynəyin olum,
Dünya, səndə gözüm var.

Axır mindim cin atına,
Məni aldı qanadına.
Məni də sal bir yadına,
Dünya, sənə sözüm var

DÜNYA KÖRPƏDİR HƏLƏ

Dünyanı dünya boyda
Ozonla bələyib Tanrı.
Dünyanı qoruyur
Təhlükələrdən.
Tanrıya görə – dünya
Körpədir hələ.
Qayğılar lazımdır
Ayağa dursun,
Gələn təhlükələrdən
Özü-özünü qorusun.

DƏRD OLMUŞAM

Dəyməyin, toxunmayın mənə,
Qarabağ boyda dərd olmuşam.
Qaçqınlar, köçgünlər köçünə düşüb,
Qaçqın, köçgün içinə düşüb,
Qaynamışam, dolmuşam.
Dəyməyin, toxunmayın mənə
Qarabağ boyda dərd olmuşam.
Qarabağ düşmən əlində
Mən niyə namərd olmuşam.

OXUMA SEVGİDƏN, XANƏNDƏ QIZ

Sinəndə sevgi yox,
Oxuma sevgidən çox.
Sevmədən oxusan
Səsin soyuq olacaq,
Xanəndə qız.

Axtar sevgiyə açar,
Əvvəl sevməyi bacar.
Sevmədən oxusan,
Sevginin dadı qaçar.
Sev –sevgidən oxu,
Sevib – sevgidən oxu,
Xanəndə qız.

Sevilmək deyildi asan,
Sevmədən oxusan
Sevgini gözdən salarsan.
Sevməyi bacarsan,
Oxu mahnı sevgidən,
Xanəndə qız.

Sevirəm,sevirəm dedin,
Sevgilini itirdin.
Ey yar,ey yar dedin,
Yarım, yarım dedin,
Yarını sevmədin,
Yardan yarımadın,
Xanəndə qız.

Sevgi pakdı, müqəddəsdı,
Sevgi ilahi həvəsdı,
Elə sevməyin bəsdı.
Ürəyində sına, yoxla,
Sevgini pünhan saxla,
Açıb, ağartma,
Xanəndə qız.

Yarım, yarım dedin,
Yardan yarımadım dedin.
Yarıldım,paralandım dedin,
Alışdım, yandım dedin.
Dedin, nə dediyini bilmədin,
Xanəndə qız.

2007.

MƏRDİMAZAR ADAM

Bir budağa çıxar,
Min budağı silkələr.
Bir dağa çıxar,
Səsi min dağdan gələr,
Nə durar, nə dincələr,
Hamıya "xox" gələr
Mərdimazar adam.

Ortada gəzər,
Gözə görünməz,
Yeri-yurdu bilinməz,
Danışmaz-dinməz.
Su olar,samanlığa axar,
Saman altdan su yeridər,
Heç kəs görməz, bilməz.
Ələnər, xəbirlənər,
Tələsər ara vurmağa,
Tələ qurmağa, ev yıxmağa.
Çalxalanar, çağlayar,
Yolu izi bağlayar,
Yolçunu yolda qoyar
Mərdimazar adam.

KÖLGƏSİZLƏR ÜÇÜN DUA

Yaratdıqlarının çoxu
Kölgəsizdir, İlahi,
Qoy sığınsınlar kölgənə.
Onların qorxuları var,
Tərpənsən, gölgəsiz qalarlar.
Saxla kölgəndə kölgəsizləri,
Gözünü, kölgəni çəkmə üstündən,
Qoy onlar kölgəndə kölgələnsinlər,
Xətadan, bələdan qoruna bilsinlər.

QƏBUL ETMƏDİM

Xəyalıma bir söz gəldi,
Kağız alıb yazmadım.
Quştək uçub getdi söz,
Məni tərək etdi söz,
Xəyalımdan itdi söz.
Qayıdıb mənle görüşmədi,
Söz-söz lüğətimə düşmədi.

LAYLASIZ BÖYÜYƏN UŞAQ OLMUŞAM

Dayəsiz, laylasız böyüyən
Uşaq olmuşam.
Yuxularıma
Nəvaziş, layla
Qatılmayıbdır.
Gecələr
Qorxulu yuxular
Asılıb kirpiklərimdən.
Başımda, üzümdə
Layla tumarı olmadığından,
Sönrələr saçım-saqqalım
Qaba olubdur.
Gecələr
Gözlərimi yuxuya verib,
Qulaqlarım
Qaçıb layla ovuna.
Nazlanan bir layla,
İsti bir tumar
Çıxmayıb yoluna
Qulaqlarım ovuna.

2012.

ŞEİR DƏ GÜZGÜ KİMİDİR

Güzgü – güzgüdür:
Hər şeyi
Olduğu kimi göstərir,
Artırmır, azaltmır,
Mənzərə də yaratmır.
Şeir –olanı yox,
Olmayanları,
Daxili aləmin
Zənginliyini,
Ənginliyini göstərir.
Güzgü görünənləri,
Şeir görünməyənləri
Sərgiləyir.

2011.

DÜZ DEYİRLƏR

Düz deyirlər,
“Dünya yalan dünyadı” –
Hər şey verib, aldadıb
Sonra alan dünyadı.
Kiminə tac-taxt,
Kiminə palan dünyadı.

DİL DEDİYİNİ QULAQ EŞİTMİR

Dil – dildir,
Dil qulağa qonşudur.
Dilin dilindən
Bir xətalı söz çıxanda,
Qulaq qulaqlarını qapıyır,
Dili eşitmək istəmir.
Elə ki dilin dili
Xoş söz deyir,
Söz ürəyə yatanda
Qulaq qulaqlarını
Şəkləyir,
Xoş söz deyən dili
Dəstəkləyir.

ÖYRƏNİRƏM

Hər gün
Yaza-yaza
Yazmağı,
Oxuya-oxuya
Dili
Öyrənirəm.
Dildən...söz
Dərirəm,
Sözü şeirə döndərirəm.

2013.

YAXŞILIQ

Yaxşılıq edənlə,
Yaxşılıq edilən
Bir tərəzinin
Tarazlaşmış gözləridir.
Yaxşılıq etməklə,
Yaxşılıq edənin
Çəkisi azalsa da,
Savabı çoxalar.
Yaxşılıq edən
Yaxşılıq etməklə
Özünü zəhmətə,
Xərcə salsa da,
Günahları yuyular,
Ruhən sakit, şən,
Daxilən xoşbəxt olar.

2013

YANLIŞLIQ NAĞILI

Yanlışıq da
Bir yaraşıqdır.
Yanlışıq – fikrən
Dolaşığıqdır.
Yanlış deyilmiş
Yanlış bir söz
Elə ki dildən düşdü:
Dildən-dilə düşdü,
Dildən elə düşdü.
El belə yanlış söz
Eşitməmişdi.

2013.

ÖLDÜRDÜLƏR

Sağlığında diddilər,
Didişdirdilər,
Qədrini bilmədilər
Çərlədib öldürdülər.
Ölüsünü sevdilər,
Heykəlləşdirdilər.

2013

GÖZƏLLİYİNİ ARTIRDI

Yağışa düşdün, – islandı,
İslanmış paltarın
Gizlədə bilmədi gözəlliyini,
Gözlərə dürtüldü gözəlliyin.
Yağışa düşmüş paltarlarında
Gözəlliyin birəbeş artdı,
Yatmış duyğuları oyatdı.
Gözəlliyi gizlədən paltarlar
İslandı,
Gözəlliyi gözlərə satdı.
Gözəlliyi gözəl seyr etməyə,
Gözlərdə maraq oyatdı.
“Gözəl görmək savabdır”
Desələr də
Cilovladım əsəblərimi,
Yumdum gözlərimi.

2013.

ZƏMANƏ ADAMLARI

Zəmanə adamları
Yaman çoxalıb:
Düzlər əyilir,
əyrilərsə düzəlmir.
Hardansa
Yadıma düşdü
Bakı küləklərinə
Baş əyən Bakı ağacları.

2013

DƏRDİN DƏ ÖZ DƏRDİ VAR

Dərd – dərdidir,
Deyil daş-divar.
Dərdin də
Öz dərdi var.
Dərdin dərdlərini
Dərd duyar,
Dərd aparar.

2012

GÖZLƏMƏ ZALI

Ana bətni
Övladlarının
Növbəli
Gözləmə zalı.
Ana bətni-
Ananın analıq halı,
Bəxti-yığvalı...

2012.

UŞAĞIQ HƏLƏ

Səksənə, doxsana
Çatsa da yaşımız,
Dünyanın qoynunda
Uşağıq hələ.
Doxsanı, yüzü
Keçsə də yaşımız,
Dünyanın oynunda
Uşağıq hələ.

2012.

QINDAN ÇIXAN QILINC

Söz qından çıxan
Qılinc kimidir:
Deyiləndə,
Şeirə dönəndə
Qan da qoxuya bilər,
Çiçək də qoxuya bilər.
Deyilən söz,
Qından çıxan qılinc
Kiməsə, nəyəsə
Xətər toxuya bilər.

DƏNİZƏ GEDİRƏM

Gedirəm dənizə
Qarmaq atmağa.
Balıqları incidən
Dalğaları tutmağa.

İNSAN YOL AYRICINDA

Hər doğulan uşağın
Qarşısında iki yol olur:
Ya böyüyüb fərd olur,
Ya da böyüyür,
Böyük dərd olur.

2011.

TANRI DİLİ

Ərəb dili –
Tanrı dilidir:
Canlıdır, müqəddəsdir,
Sehirlidir,
Sirlidir,
Diridir.
Türk dili –
Bülbül dilidir,
Çiçək dilidir,
Gül dilidir, –
Tanrının sevdiyi
Dillərdən biridir.

2013.

BİZ NƏYİN ACIYDIQ

41 – 45 arasında,
Alman-sovet,
Sovet-alman davasında
Ancaq silahlar oxuyurdu,
Yer, göy qan qoxuyurdu.
Biz uşaqlar
Geyim-kecim acıydıq,
Sevim, seçim acıydıq.
Xörəyin, çörəyin acıydıq,
Mənəvi dayağın, köməyin acıydıq,
Tumarın, qayğının acıydıq.
Sazın, sözün acıydıq,
Gülər üzün acıydıq.
Toy-düyünün acıydıq,
Bir xoş günün acıydıq,
Ata, qardaş acıydıq,
Əmi, dayı, acıydıq.
İsti bucaq, isti ocaq acıydıq,
İsti qucaq acıydıq.
Yetim-yesir çox idi,
Biz günlərdə,
Günlər bizdə yox idi,
Aylar, illər yox idi.
Gözəl sözlər,
Şirin dillər yox idi.
Qaçaq-quldur çox idi.
Çuvalda un, təknedə çörək yox idi,
Yaxından, uzaqdan kömək yox idi.

Baxçamız tarlalar, xırmanlar idi,
Oyuncağımız – öküzlər, kəllər,
vəllər idi.
Uşaqlar qızdırmaya, qızılcaya,
Çiçəyə yoluxurdu,
Sonra bir-bir yox olurdu.

BÖYÜYÜR

Əlimə qələm alanda,
Söz qayğısına qalanda
Əvvəl gözlərim böyüyür,
Gözlərimin önündə
Sözlərim böyüyür,
Sözlərimə qoşulub
İzlərim böyüyür.
İstəyirsiniz
Farağat durum,
Farağat oturum,
Qələmi əlimdən alın.
Qələmi alsanız
Gözlərim kiçiləcək,
Sözlərim kiçiləcək,
İzlərim kiçiləcək
Hər şey kiçilib, kiçilib
Yox olacaq.

2012.

FACİƏLİ 20 YANVAR GECƏSİ

(İlham-Fərizə dastanı)

Qış gecəsində,
Bu qış vaxtı
Yerdə, göydə qəflətən
İldırımlar çaxdı.
Gecənin qara köynəyindən
Qar yerinə
Güllələr yağdı,
Qızıl qanlar axdı-axdı,
Yanvar ayına laxtalandı.

HAŞİYƏ

Uzun illər
Qardaş bilib, qardaş deyib
Birgə yaşayan millətlər
«Yaddan qardaş olmaz»
Məsəlini unutdu,
Qızıl bayrağı müqəddəs bilib,
Qızıl dəstəyindən
Bərk-bərk tutdu,
Kini, küdurəti unutdu.
Dəstəyindən
Bərk-bərk tutduğumuz,

Müqəddəs bilib
Ətəyindən öpdüyümüz
Qızıl bayraq–
«Bizim» bayraq gəldi,
Bizim şəhərlərə, kəndlərə
Ölüm gətirdi:
Qarşısına çıxanları
Güllələdi,
Əzdi, tökdü-xışladı
Cəsədlə doldu Bakı küçələri.
Çığırtıdan, bağırtıdan
Qulaqları tutuldu,
Tükləri qabardı,
Qəzəbdən od tutub yandı
Bakı şəhəri.
Analar saçını yoldu,
Gözləri
Qanlı yaşla doldu.
Dəli gözlərlə, baxışlarla
Axtardı oğullarını,
Gəlinlər ərlərini,
Qızlar nişanlılarını,
Atalar oğullarını,
Oğullar atalarını.
Əliyalın
Atalar, oğullar

Sinəsini sipər etdi,
Canlı barrikada qurdu
Saxlamaq üçün rus tanklarını.

İLHAM

Top-tüfəng səslərindən
Sıçradı quş kimi yerindən,
Uçdu qarıya sarı
Axtarıb tapsın dostları.
Fərizə
Kəsdi qabağını,
Yalvardı baxışları ilə
Yalvardı öpüslərilə
Getməsin.
Təkcə İLHAM sözləri
çıxdı dilindən,
Yarışdı bərk-bərk əllərindən.
Əlləri «getmə» dedi,
özü susdu.
Nəfəsi «getmə» dedi,
Xınalı telləri «getmə» dedi,
Bətnindəki körpə «getmə» dedi,
özü susdu.
Yanağı, dodağı «getmə» dedi,
Gəlinlik otağı «getmə» dedi,
Dostlara, yoldaşlara,

Haraya, köməyə qaçan
İLHAM
Heç nə, heç nə eşitmədi,
Heç nə, heç nə demədi.
Pilləkən aşağı düşən
Ayaq səsləri dindi.
Atılan güllələrə atıldı
İLHAM
Dostlara, tanışlara
Qatıldı İLHAM.
Güllələr
Gecənin saçını yoldu
Güllələr gecənin qatili oldu.
Qaranlıq qış gecəsi
Parça-parça oldu,
Tikə-tikə doğrandı.
Lülələr tuşlandı İLHAMA,
İLHAM da tuşlandı lülələrə.
İLHAM uçdu güllələrə,
Tələsdi yardıma, köməyə,
Tələsdi öz sözünü deməyə.
Odlu lülələrə tuşlandı İLHAM,
Qızıl güllələrə tuşlandı İLHAM.
İLHAMA dəyən güllə səsindən
Gəlinlik otağında FƏRİZƏ səksəndi,
Güllənin səsi gülləyə döndü,

Şeir də güzgü kimidir

Otaqda FƏRİZƏYƏ dəydi,
FƏRİZƏNİN qəddini əydi.
Güllənin səsi bəd xəbər oldu,
FƏRİZƏNİN otağına doldu.
Bəd xəbərin bəd havasından
FƏRİZƏ havalandı,
Fərizə dərdən quş oldu,
Uçdu pəncərəyə tərəf,
Uçdu qarıya tərəf.
Onu tutub saxladılar,
Ölümün pəncəsindən aldılar
Öz otağına saldılar.
Fərizə ölməyi üstün tutdu,
Özünü də,
Bətnindən boylanan
Körpəni də unutdu,
Ölümü üstün tutdu.
Bildi İLHAMSIZ
Dünyası puçdu.
Ruha dönüb İLHAMIN
Yanına uçdu.

ŞƏHİDLƏR XİYABANINDA

Dəyməyin mənə,
Toxunmayın mənə,
Yağmağa hazır
Bulud kimiyəm.
Elə tutulmuşam,
Elə dolmuşam,
Dünyaya üz tutub
Yağmağım gəlir,
Ağı deyib, ağlamağım gəlir.
Şəhidlər uyumuş
bir məkandayam,
Vaxt-vədə dayanmış, donmuş
Bir zamandayam, əlamandayam,
Şəhidlər xiyabanındayam.

Dağın üstündə,
Bakının köksündə
Ölümdən qisas alıb,
Şəhidlər yurd salıb.
Şəhidlər xiyabanı,
Döyüş bayrağı, –
Yellənir Bakının
Başının üstdə.
Qeyrətlər qeyrətə gəlib,

Bayrağı göylərə
Qaldıran kimi
Qalmayacaq düşmən
Daşı daşının üstdə.
Elə tutulmuşam,
Elə dolmuşam,
Üz tutub dünyaya
Yağmağım gəlir,
İldırımına dönüb,
Gürşada dönüb,
Düşməninin başında
Çaxmağım gəlir.

DAĞITMAQ OLMAZ

Sözdən yapılan qalanı
Tanklar, toplar dağıtmaz.
Söz qalası – Qız qalası,
Sevgisiz almaq olmaz.
Sözdən yapılmış qalanın
Qülləsi Tanrıya çatar.
Qülləni fəth edənlərin
Ruhu rahatlıq tapar.

YÜNGÜL YÜK DEYİL

Ömür ömrə yüngül yük deyil,
Bu yükü məcbur daşmalıyıq bil.
İnsanı yaradan Tanrı
Dünyanı insanlara kirayə verib.
Dünya insanların kirayə evidir,
Dirinin həyat, ölünün qəbir yeridir.
Tanrı ömrə ömürboyu
Qıfılbənd deyər,
Bəndəsi açə bilməz.
İnsan hər şeydən qaçar,
Bəxtindən qaça bilməz.
Dünya tör-töküntü,
Dünya yır-yığış yeridir.
Tökdüyünü yığ,
Yığığını tök,
Dünya baxış yeridir,
Dünya Tanrıya alqış yeridir.
Dünya qüruba gedir,
Zamanın saati çox geridir.
İstər uşaq olsun, istər böyük,
Ömür karvan, dünya karvansaray,
İnsanlar dünyada kirayənişindi.
Kirayə haqqı canla ödənilir,
Ömrə halallıq gərəkdir indi.

QARABAĞA YÜRÜŞ MARŞI

Yəhərləyin atları
Atlar qanadlı olsun.
Yəhərləyin atları,
İgidlər atlı olsun.
Biz türklərin taleyi
Atlara bağlı olub.
Babamız ilk türk elə
At üstündə doğulub.
Türklər atlı olanda,
Bəxtləri oyaq olur.
At üstdə olan türkə
Tanrımız dayaq olur.
Yəhərləyin atları,
Döyüşə atla gedək.
Azğın, pozğun düşməndən
Vətəni azad edək.
Tank getməyən zirvəyə
At üstündə yerişək.
Zirvə tutan düşməni
Zirvələrdən endirək.
Hələ Vətən dardadır,
Nifrətimiz qumbara,
Qəzəbimiz bombadır.
Daşnak-terror yuvası

Baxın, görün hardadır.
Başda qeyrət havası,
Vuraq, qıraq, dağıdaq,
Axı, Vətən dardadır.
Yəhərləyin atları,
İgidlər atlı olsun.
İgidlərin alnından,
Qarabağa gün doğsun.

2001.

ORDU MARŞI

Çalınsın təbillər, gurlasın dağlar,
Biz nəyə qadirik bilsin dığalar.
Qeyrətli oğullar qələbə çalar
Qalxıbdır ayağa ulu yurdumuz,
Bu gün hücum edir milli ordumuz.

Çalınsın, çalınsın hücum marşları,
Toplansın cərgəyə Vətən daşları.
Versin xeyir-dua yar baxışları,
Qalxıbdır ayağa ulu yurdumuz,
Bu gün hücum edir milli ordumuz.

Şeir də güzgü kimidir

Vardı bu torpağın Koroğlu oğlu,
Vardı qılınc vuran Babəkin qolu,
Nəbilər, Həzilər tutsunlar yolu,
Qalxıbdır ayağa ulu yurdumuz,
Bu gün hücum edir milli ordumuz.

Dağlarda gizlənib ilan dığalar,
Salıbdır kəndlərə talan dığalar.
Ölən ölüb, bilsin qalan dığalar,
Qalxıbdır ayağa ulu yurdumuz,
Bu gün hücum edir milli ordumuz.

Çalınsın təbillər, gurlasın dağlar,
Biz nəyə qadirik bilsin dığalar.
Qeyrətli oğullar qələbə çalar
Qalxıbdır ayağa ulu yurdumuz,
Bu gün hücum edir milli ordumuz.

HEYKƏL - VƏTƏN

Kəndimizin igidləri
Şəhid olsa döyüslərdə,
Lazımdımı heykəllər,
Lazımdımı başdaşı?!
Kəndimizin igidləri
Şəhid olsa döyüslərdə,
Lazımdımı gül-çiçək,
Lazımdımı göz yaşı?!
Dağlarımız mərmər heykəl
Başdaşdır igidlərə.
Yağışları, leysanları
Göz yaşıdır igidlərə.
Bəzəyəndə çöl-çəmən
Yurdumuzun çiçəkləri,
Tər-təzəsi, göyçəkləri
Gözəl Vətən, çələngdir,
Əklildir igidlərə,
Vətən elə Vətən boyda
Bir heykəldir igidlərə.

İGİDLƏRİN İGİDİ

Vətən, torpaq uğrunda
Əllərinə silah alan,
Qeyrətlə döyüşə gedən,
Düşmən üstə yürüşə gedən
Hər bir oğul igiddir,
Hər bir oğul qəhrəman.
Diktör bacı,
Müxbir qardaş,
Danışanda, yazanda
Bu məntiqə söykənin.
Ədalətli olarsız,
"Ucu itməz örkənin".
Ölümlərin üstünə
Tufan kimi yeriyan,
Şimşək kimi şığıyan,
Qılınc kimi sıyrılan
Hər bir əsgər igiddir,
Hər bir əsgər qəhrəman.
Ancaq bir də
Düşmən üstə yürüslərdə,
Ölüm saçan döyüslərdə
Qızıl gülləyə nişan
Ölüm həddini aşan,
Ölümdən də o yana
Yaşamağa çalışan
Şəhidlər də var.
Hər cür qəhrəmanlığın
Zirvəsidir onlar.

İRƏLİ, AZƏRBAYCAN ORDUSU

Qartal baxışlarınla zirvəyə bax!
Qanadlan, zirvədən-zirvəyə qalx!
Yüksək ad-sanınla
Tut zirvəni inamınla
Buludları yararaq.

Başın üstə dalğalansın
üçrəngli Bayraq.
Budur xalqın istəyi, arzusu;
İrəli, Azərbaycan ordusu.
İrəli!

Mayan tutulub oddan,
Mərmə kimi atıl topdan.
Bizimdir cəbhə, bizimdir meydan,
Zəfər yağsın Bayrağından,
Çıx qələbə sınağından.
Budur xalqın istəyi, arzusu;
İrəli, Azərbaycan ordusu.
İrəli!

Düşmən at oynadır belədən-belə,
Zərbənin zərbini görməyib hələ.
Qurşan qəzəbinə, kininə.
Verib çiyin-çiyinə, verib əl-ələ
Vətəni düşməndən tez azad elə.
Budur xalqın istəyi, arzusu;
İrəli, Azərbaycan ordusu.
İrəli!

MEYDAN SƏNİNDİR

Ana Vətən ağrı çəkir, ağrıyır,
Ağrılardan doğulubdu igidi.
Obaların imdad deyə çağırır,
Haydı, Vətən oğlu, meydan sənindi.

Bu torpağın tufanları qəzəbin,
Bu dağların ildırımını kinindi.
Həzilərin tanklarıdı gözləyən,
Haydı, Vətən oğlu, meydan sənindi.

Ermənilər zərbə vurub Vətənə,
Öz qanında çimən vaxtı indidi.
Torpağında qaçqın olub millətin,
Haydı, Vətən oğlu, meydan sənindi.

Qan qoxuyur bu torpağın yarası,
Yaraları üzdə deyil, dərinidi.
Bu torpağın belə ağır günündə
Haydı, Vətən oğlu, meydan sənindi.

Bu torpağın paklığını qoruyan,
Şir ürəkli oğullar da Vətəndi.
Sən qələbə çalmalısan düşmənə,
Haydı, Vətən oğlu, meydan sənindi.

DÜNYAYA AÇILMIŞ GÖZLƏRƏ BAX

Görünməz kamera var gözlərimizdə,
Gözlərimiz
Dünyaya maraqla baxır.
Bir gündə min iz düşür
Gözlərimizə,
Gözlərimiz
İzləri çəkib saxlayır.
Sən dünyanı görmək istəsən,
Dünyaya açılmış gözlərə bax.

ERMƏNİ HAVASINA OYNAYAN

(Türk qardaşım Abdulla Gülə)

Erməni havasına oynayan
Ahdulla Gül,
Gül, belə gülmə,
Gül, hələ gülmə.
Güləndə özünə gül,
Türkləri təhqir edən
Hər addımına,
Sözünə gül.
Gül ki, 70 milyonluq
Xalqının üstündən keçib,
Tapdayıb, belindən,
Köksündən keçib,
Xocalıda,
Məhsəti türklərini qırdıran,
Əlləri türk qanına batan,
Üç milyonluq bir xalqın
Prezidenti
Serj Sərkisyanın
Ayağına – İrəvana,
Futbola baxmağa getdin.
Yaman səhv etdin, qardaş, səhv etdin!
Futbola baxmağa
Şəhərlər çoxdur,

Bəhanə gəzməyə
Ehtiyac yoxdur.
Xocalı şəhərini dağıtmış,
Əhalisini qırıb-çatmış,
Əlləri türk qanına batmış
Bir qatilin qulluğunda
Qul kimi durdun.
Hər şeyi güzəştə getdin,—
Xanımını da
Qatil dığalara əspaz etdin.
Bəlkə İrəvanda sənə tələ qurdular?
Bəlkə qulluğunda "başqa cür" durdular?
Bəlkə futbol topuna yox,
Başına hava vurublar,
Havalı başla da futbola baxmısan.
Məğrur durmaq əvəzinə,
Su kimi ayaqlara axmısan.
Abdulla Gül, özünə gül ki,
Siyasətdə yolu azmısan.
Qatil ermənilərə uyub,
Dost türkləri atmısan,
Qardaşını satmısan.

15.10.2009

TOLERANTLIQ

Hər gün
Bir neçə kərə,
Məscidlərdən əzan,-
Kilsələrdən
Zəng səsləri
Səs-səsə, əl-ələ
Verib,
Tanrı dərgahına ucalır.
Yer kürəsindəki
Bu birlik,
Bu ibadət
Tanrının da
Xoşuna gəlir

***

Hər gün
Bir neçə kərə
Məscidlərdən əzan,
Kilsələrdən
Zəng səsləri gələndə
Müsəlmanlar Məsciddə,
Xristianlar kilsədə
Tanrıya dua edir.
Məscidlərdən gələn
Əzan səsləri ilə

Qəşəm Çıraqlı

Kilsələrdən gələn
Zəng səsləri
Əl-ələ verir,
Səs-səsə verir
Tanrıya üz tutur,-
Göyə yüksəlir.
Yer kürəsindəki
Bu ibadət,
Bu birlik,
Bu həmrəylik
Tanrının da xoşuna
Gəlir.

HƏLƏ Kİ, YAŞAYIRAM

Hələ ki, yaşayıram,
Pis-yaxşı
Palaza bürünüb,
Elnən sürünürəm.
Dünya öz işindədir,
Zaman da gərdişindədir.
Həyat ölüm böyüdür
Çaxçaxlar
Baş ağrıdır,
Dəyirmanlar bildiyini edir,
Kimi dünyaya gəlir,
Kimi dünyadan gedir,
Həyat belə davam edir.
Zaman dayanmır, – biz zaman gəmisindəyik,
Gedirik, gedirik,
Qarabağ dərdi kürəyimizdədir.
Gedirik, gedirik,
Özümüzlə bu dərdi aparmaq istəmirik.
Qarabağ dərdi vətən dərdir,
Vətəni darda qoyub gedə bilmirik.
Şəhid ruqları gözləyir bizi,
Gözləyir,
Qisas, qisas deyə səsləyir bizi.
Bir zamanın gəmisində sərnişinlərik,

Yükümüz Qarabağ dərdir.
Gedən bu dərđi apara bilmir,
Gələn bu dərđi götürə bilmir.
Düşməni Vətəndən qova bilməsək,
Əkdiyimiz torpaq, yediyimiz çörək,
İçdiyimiz su, qaladığımız ocaq
Bizi bağışlamayacaq,
Qəbrimiz od tutub yanacaq.

DÖYÜŞMƏYİN VAXTI ÇATIB

Daha
Mıs-mısdan keçib,
Daha susmaqdan keçib,
Mustafa deməyin
Vaxtı çatıb.
Döyüşə getməyin
Vaxtı çatıb.
Sazlayaq tankları,
Hazırlayaq topları,
Yoxlayaq uçaqları,
Dolduraq qradları,
Götürək silahları
Duraq əmrə müntəzir:

Şeir də güzgü kimidir

Millətim mənim,
Qeyrətim mənim.
Millətim mənim,
Qüdrətim mənim.
Millətim mənim,
Yuvam-yurdum mənim.
Döyüşə hazır
Ordum mənim.
Başımın üstündə üçrəngli bayraq,
Arxam, dayağım mənim.
Üçrəngli bayrağım mənim.
Çarıb-çapaq qara dağı
Yolumuzu kəsməsin.
Basaq bağrımıza Qarabağı
Qara yellər əsməsin.
Daha mıs-mısdan keçib,
Daha susmaqdan keçib,
Mustafa deməyin vaxtı çatıb
Döyüşə getməyin vaxtı çatıb.
Əmrə müntəzirik biz,
Əmr gözləyirik biz,
Cənab Prezidentimiz!

25.06.2010

ƏSGƏR, SƏNƏ YAXŞI YOL

Vətənin qolu, qanadı,
Dəmiri, poladı,
Əsgərlər,
İgid ərlər
Cərgə-cərgə addımlasın,
Üçrəngli bayrağımız
Ön cərgədə,
Göylərdə
Dalğalansın.
Əsgər nəğmələrinin səsi,
Əsgər çəkmələrinin səsi.
Dalğa -dalğa ucalsın,
Yerə-göyə səs salsın.
Döyüş təbilləri çalınsın,
Damarlarda qan qaynasın,
Cəsarətlər, qeyrətlər oyansın.
Yolun düzdür, yolun doğru
Allah səni qorusun,
Sən də Vətəni qoru.
Əsgər, sənə yaxşı yol!
Əsgər, döyüşə hazır ol!
Vətən səni səsləyir,
Cəbhə səni gözləyir.
Azğın düşmənlər gəlir,

Şeir də güzgü kimidir

Quzğun düşmənlər gəlir,
Pozğun düşmənlər gəlir
Burunları ovulmalıdır,
Vətəndən, sərhəddən
Qovulmalıdır.
Qoyma əl-qol atsın yağı,
Yaytək dartın, oxtək şığı,
Torpağa, bayrağa sığın.
Məqsədin aydındır, yolun doğru
Allah səni qorusun,
Sən də Vətəni qoru.
Əsgər, sənə yaxşı yol!
Əsgər, döyüşə hazır ol!

ƏRDOĞAN – QEYRƏTİNƏ ALQIŞ

(Rəcəb Tayyib Ərdoğana)

Ərdoğan –
Ər doğulan,
Nər doğulan
Bir türk övladı,
Türkün dayağı,
Türkün polad qanadı.
Ərdoğan –
Ər doğulan,
Nər doğulan,
Nər kimi hayqıran
Qeyrətli,
Cəsarətli,
Haqq deyib çağıran
Vətən, millət yolunda
Alışan, yanan,
Türk dövlətinin
Başqanı.
Hayqır türk oğlu,
Hayqır,
Hayqırtın
Kar qulaqlara çatsın,
Hayqır, türk oğlu,
Hayqır,

Şeir də güzgü kimidir

Səsin yatanları oyatsın,
Oyaqları sarsıtsın.
Məhəmməd hümməti
Ayağa qalxsın.
Rəcəb Ərdoğan,
Sən ər oğlu – ərsən,
Sən nər oğlu – nərsən.
Türklərin nəyə qadir olduğunu
Dünyaya deyəcəksən,
Bildirəcəksən.
Sən mətin, mərdanə
Çıxışlarınla
Bütün düşmənləri
Çökdürəcəksən.
Müsəlmanı – müsəlmana,
Türkü – türkə
Sevdirəcəksən.

BƏDİİ FİKİR VASİTƏSİ - SÖZDƏ ÇOXMƏNALILIQ

Sayca onuncu kitabı olan Qəşəm Çıraqlının «Bu dünya Tanrıya səcdə yeridir» (redaktoru Nüşabə Məmmədli) adlı kitabı (Bakı, «İdeal-Print», 2012) yaşı onillikləri geridə qoymuş bir müdrikin həyati düşüncələrinin məhsulu kimi də düşünülə bilər. Belə ki, elə hər şeydən öncə, kitabın adındakı mənaya - qoyulan məntiqə diqqət eləsək, hər şey aydın olar. Qəşəm müəllimin bu fani dünya ilə bağlı qənaəti aydındır: yəni insanlar bu dünya adlanan ömür dayanacağına ulu Tanrı qarşısında səcdəyə durmaqdan ötrü gəlirlər. O səcdə Tanrıya və həm də insanlığa, bəşəriyyətə, haqq-ədalətə tapınacaq yeri kimi də düşünülməlidir. İnsan bu dünyadan özü ilə axirət evinə bolluca rəhmət duası qazanıb aparmalıdır. Əlbəttə ki, bu dünyada rəhmətlik adı qazanmaq üçün insandan hədsiz fədakarlıq tələb olunur, insan əməlləri ilə - ağı, ürəyi və zəhmətə qatlaşmağı ilə bu rəhmətlik haqqını qazanmalıdır. Özünəməxsus fikir, düşüncə sahibi olan Qəşəm Çıraqlının kitabın adından bizlərə söyləmək istədikləridir bunlar hələ.

Tənqidçi-ədəbiyyatşünas Vaqif Yusifli kitaba yazdığı «Dünyaya şeir gəlir» adlı dolğun və maraqlı ön sözdə Qəşəm Çıraqlı yaradıcılığını ustalıqla şərh edir və haqlı olaraq göstərir ki, «Qəşəm Çıraqlı bütün şeirlərində poetik təhkiyəçidir. «Lirik mən» Qəşəm Çıraqlı - müasir insan - bunlar eynidir. Bu «Lirik mən»

BƏDİİ FİKİR VASİTƏSİ - SÖZDƏ ÇOXMƏNALILIQ

dünyanın isti-soyuğundan keçən müasirimizdir. Odur ki, onun bir çox şeirlərində artıq təmkinli bir insanın monoloqunu eşidirik».

Vaqif müəllim burada «təmkinli insanın monoloqu» ifadəsini işlədib, «təmkinli insan» isə o deməkdir ki, həyat hadisələrinə ayıq gözlə baxıb, səbrini - hövsələsini içinə basıb, müəyyən problemlərə, həyati məsələlərə qarşı özünəxas tərzdə orijinal münasibət bildirib, bu əsasda özünün daxili hissələrinin ifadəçisi olaraq «monoloq» söyləyir və bu monoloqu oxucular müdrik, dünyagörmüş bir şəxsin aforistik kəlamları kimi qavrayırlar.

Elə yaradıcılığında bu cəhətlərini dəqiqliklə duyub sezdiyindəndir ki, tənqidçi bir qədər sonra qeyd edir ki, «onun şeirləri həcmcə qısaadır, amma məzmunludur. Həm də bu şeirlərdə obyekt, əşyanı mənalandırmaq meyli çox güclüdür».

Qəşəm Çıraqlının «Qəyyumluğa götürdü» şeirinə diqqət yetirək:

*Göz gözdən saldı
ağılı.
Ağıl
gözdən düşmədi.*

*Ağıl gözü
qəyyumluğa götürdü.
Göz işıqdan düşdü,
Ağıl işığa döndü.
Düşdü gözün gözünə -*

Qəşəm Çıraqlı

*Gözdə işıq yarandı,
Gözün gözü
ışığılandı.*

Bu nümunədə, hər şeydən əvvəl, sözləri mənalandırmaqla bədii fəlsəfə yaradılıb. Gözlə ağıl qarşılaşdırılıb və bu qarşılaşdırmanın müqabilində həm sözün müstəqil, həm də məcazi-metaforik anlamlarında dərin mənalar ifadə olunub. Gözlə ağılın bir-başə müqayisəsi fonunda müəllif həm də sətiraltı mənalara eyham vurub: yaxşılıqla yamanlıq hissləri yan-yana qoyulub və dünyanın yaxşılarının simasında qərar tutduğu fikri ifadə olunub. Üstəgəl, burada «gözün gözü»nün işıqlanması fikri var: yəni bəsirət gözündən söhbət gedir. Gözün mənalandırılması funksiyasını işə salan müəllif bununla da fikrini genişləndirir, uğurlu poetik söz deməyə nail olur.

Başqa sözlə, Qəşəm Çıraqlı şeirlərində sözün çox-mənəvilik funksiyasından bəhrələnmək yolu ilə bədii fikir çalarları yaratmağı bacarır, oxucuya mənəvi-estetik zövq aşılır. Nəticədə isə özünün «Dünyaya baxmaq» adlı bir şeirində dediyi olur:

*Bir az
Sözün qapılarını
Geniş açmaq.
Bir az
Gözün qapaqlarını
Geniş açmaq.
Geniş açılmış
Qapılardan,*

*Geniş açılmış
Qapaqlardan boylanaq
Baxaq hər yana,
Hər yandan baxaq
İşıqlı, yaraşlıqlı
Azərbaycana.*

Bax beləcə, Qəşəm müəllim sözün qapılarını daha geniş açmaq hesabına, oradan da insanın göz aləminə təkçə görmə orqanı kimi yox, həm də daxili duyğu vasitəsi kimi yanaşa bilməklə bu həyatı, bu dünyanı dərindən, hərtərəfli görə bilməyi-dərk edə bilməyi təlqin edir. Doğma Azərbaycanımıza da məhz belə geniş çevrədən, böyük radiusdan baxmaqla ürəyimizdə böyük – nəhayətsiz, bitib-tükənmək bilməyən Vətən sevgisi oyatmağı ruhumuza aşılayır.

Əlbəttə ki, əgər gözümüzün fiziki dondakı dar qapaqlarının həcmindən kənara çıxıb bilsək, yəni bəsirət gözümüzün qapaqlarını genişliylə açdıq bilsək, onda o gözümüzün ziyasından – nurundan beynimizin də qapalı-qaranlıqda qalmış nöqtələrinə işıq süzülər, insan aqlının qüdrətli zəkası onda dilimizə də söz şəklində qiymətli kəlmələr bəxş edər. Bax belə məqamda şair sözü də urvatlı, hikmətamiz boyada oxu-cu könlünə nüfuz edər. Elə Q.Çıraqlının da axtardığı budur, oxu-cularına demək istədiyi budur!..

***Şakir ALBALIYEV,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent AMEA-nın
Folklor İnstitutunun böyük elmi işçisi***

QƏŞƏM ÇIRAQLI POEZİYASI

Ömrünü ədəbiyyata, poeziyaya həsr edən şairlər bəlkə də, dünyanın ən xoşbəxt insanlarıdır. Şairlər ona görə xoşbəxtdir ki, onlar başqalarının görmədiyi, duymadığı, amma hər gün qarşılaşdığımız tipik həyat hadisələrini duya bilir. Sözün ecazkar qüdrəti ilə hiss və həyəcanlarımızı, arzu və istəklərimizi, bəzən sevgimizi, bəzən nifrətimizi dilə gətirirlər.

Qarşımda Qəşəm Çıraqlının “Bu dünya tanrıya səcdə yeridir”. (Bakı-2012) şeirlər kitabı var. Kitabda yer alan şeirlər sərbəst vəzndə yazılmışdır. Şairin yazardan böyük təcrübə tələb edən sərbəst vəznə müraciət etməsi səbəbsiz deyildir. Əsərdə yer alan şeir nümunələri elə mövzulardadır ki, bu mövzular sərbəst şeirdə daha uğurlu alınardı. Görünür, şair məhz bu amili nəzərdə tutaraq sərbəst vəznə müraciət etmişdir. R.Rza ədəbi məktəbinin layiqli davamçılarından olan Q.Çıraqlının şeirləri müasir Azərbaycan poeziyasında sərbəst vəzndə yazılmış ən gözəl şeirlərdəndir desək, yanılmarıq. Kitabda yer alan şeirləri dəyərli edən amillərdən biri də mövzu rəngarəngliyidir. Bu şeirlərdə məhəbbət mövzusu diqqət çəkir. “Gedirsən get”, “Bilmədi yar”, “Aramızdakı sevgi” şeirlərində illərin sınağından çıxmış, lakin gənclik tərəvətini qoruyub saxlayan məhəbbət əks olunmuşdur.

QƏŞƏM ÇIRAQLI POEZİYASI

Q.Çıraqlı yaradıcılığında ana, qadın obrazlarına xüsusi həssaslıqla yanaşılır.

*Cənnət anaların
Ayaqları altdadır.
Bu cənnət uğrunda
Ölməyə dəyər.
Belə bir ölümdən
Tanrının da
Xoşu gələr*

Şairin poetik dünyasında vətən, ana, torpaq və vətənə bağlılıq motivi bir-biri ilə vəhdətdədir. “Vətənimizi qoruyaq”, “Torpaq”, “Döyüşməyin vaxtı çatıb”, “Qarabağ düyünü” şeirlərində şairin Azərbaycana – vətənimizə olan sonsuz məhəbbəti əks olunmuşdur.

Şairə mövzunu Azərbaycan adlı məmləkət özünə verir. Vətənimizin daşı da, torpağı da, yağışı, qarı da şairin diqqətindən kənarda qalmır.

*Qar yağır
Fağır, fağır
Ağır, ağır
ölkələri
ölkə-ölkə
qamarlayır.*

“Qar yağır” şeirini oxuduqca misraların aramlı səslənişi bizə qarın sakit-sakit yerə enişini xatırladır. Şair qarını elə mənalandırır ki, qarın sakitliyi, pəklığı oxucunun canına hopur.

Təbiət Q.Çıraqlı poeziyasının ayrılmaz tərkib hissə-

sidir. Ruhən təbiətə bağlı olan şair bir an da olsun özünü təbiətdən kənar da təsəvvür etmir. Təbiətə bağlılıq, təbiətə vurğunluq onun təbiətindədir.

“Bu dünya tanrıya səcdə yeridir” kitabında toplanmış şeirlər mövzu etibarilə Azərbaycan sərhdəllərini aşır. “Türkün şərqişi”, “Ərdoğan qeyrətinə alqış” şeirləri şairin Türk xalqlarına olan sevgisinin rəmzidir.

Adından da görüldüyü kimi, “Ərdoğan qeyrətinə alqış” şeiri qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinin Baş Naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğana həsr olunub. Şair sərbəst şeirin poetik imkanlarından yararlanaraq R.T. Ərdoğan şəxsiyyətini belə mənalandırır.

*Nər doğulan
Bir türk övladı
Türkün dayağı
Türkün polad qanadı
Ərdoğan*

Bu şeir bizə M.Ə. Sabirin Cənubi Azərbaycanda Milli Azadlıq Hərəkatının öndəri Səttarxana həsr etdiyi “Səttarxana” müsəddisini xatırladır. Böyük Sabirimizin Cənubi Azərbaycanın azadlığı uğrunda göstərdiyi xidmətlərdən təsirlənərək yazdığı kimi, hiss olunur ki, Q.Çıraqlı da Ərdoğanın türk-islam dünyası üçün gördüyü işlərdən, xüsusilə məşhur tarixi “Davos” çıxışından təsirlənmiş, bu misraları yazmışdır.

*Nər kimi hayqıran
Qeyrətli, cəsarətli
Haqq deyib hayqıran*

QƏŞƏM ÇIRAQLI POEZİYASI

*Vətən, millət yolunda
Alişan, yanan*

Qətiyyətlə söyləmək olar ki, Çağdaş Azərbaycan poeziyasında Rəcəb Tayyib Ərdoğanın ümumtürk qəhrəman obrazını ilk dəfə Q.Çıraqlı yaratmışdır. Bu şeiri ilə şair sərbəst şeir şəklində portret yaradır. Q.Çıraqlı Ərdoğanı vətən, millət yolunda yanan bir lider kimi tərənnüm edir. Ərdoğanın milliyətcə türk olmasından qürur duyur, onun siyasi fəaliyyətinin türk-islam dünyası üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayır:

*Bütün düşmənləri
Çökdürəcəksən
Müsəlmanı-müsəlmana
Türkü-türkə sevdireəcəksən.*

Dəyərli Baş Nazirin türk dünyası üçün gördüyü işləri yüksək qiymətləndirən şair yazır: “Hayqır türk oğlu, səsin yatanları oyatsın”.

Şairin dövrün ruhuna sadıqlığı, ehtiras və sərtliyi onun beynəlxalq mövzularda qələmə aldığı “Şərqdə, Yaxın Şərqdə”, “Bu dünyanın tarazlığı pozulub” şeirlərində daha üstündür. Beynəlxalq aləmdə, o cümlədən Yaxın Şərqdə baş verən hadisələrə kəskin siyasi münasibətini bildirən şair yazır:

*Bu dünyanın yükü
Şərqdə, Yaxın Şərqdə ayilib, -
Dünyaya
Bu ölkələrə*

*“Xilaskar” cəlladlar gəlib,
Namərd yükləri çoxalıb.*

Dünyanın aparıcı qüvvələrinin Yaxın Şərqdə toqquşan maraqları, aparılan müharibələr şairin həssas qəlbini ağrıdır. Onun qənaətinə, Şərqdə baş verən siyasi oyunlar, müharibələr islam dünyasına zərbdədir.

“Bu dünya tanrıya səcdə yeridir” kitabında yer alan şeirləri oxucuya sevdiren digər amil isə şeirlərin dil, üslub xüsusiyyətləridir. Müxtəlif mövzulara həsr olunmuş şeirlərdə Azərbaycan dilinin bədii təsvir və ifadə vasitələrinin bənzərsiz nümunələri ilə rastlaşırıq. Q.Çıraqlı poeziyasında işlənmiş bədii üslubun leksik səviyyədə obrazlılığına – metaforalara nəzər salaq:

*Harda yatır, dincəlidir
Yer planetimiz?
Bəlkə üfüqlərə əl atır
Kainata baş qoyub yatır,
Dincəlidir yer planetimiz.*

Şair “Keşikçi planetimiz” şeirində istiarələri məzmunla vəhdətdə təqdim edir. İlk misrada canlılara məxsus yatmaq, dincəlmək əlaməti poetik ustalıqla planetin üzərinə köçürülür. “Mən belə şair olmuşam” şeirində isə fərqli bir mənzərə ilə rastlaşırıq.

*Özüm özümdə çiçəkləyib
Özüm özümdə solmuşam*

Şair təbiətə məxsus əlaməti insanın üzərinə köçürür.

Yeri gəlmişkən, Q.Çıraqlı poeziyası ilə yaxından

QƏŞƏM ÇIRAQLI POEZİYASI

tanış olduqda misralar arasında onun müdriklik yaşında olduğunu görürsən. Müdriklik təkəcə onun illəri geridə qoyan yaşında deyil, həm də poetik ustalığında hiss olunur.

Kitabda yer alan “Bu gecə” şeiri də metaforaların işlənmə tezliyi ilə yadda qalır. Şeirdə “Ay yoruldu, yolda qaldı”, “Gecə ulduz səpdi”, “Buludlar dürtüldü”, “Buludlar yandırır yaxdı”, “Şimşəklər dağ çəkdi, dağladı” kimi metaforaların işlənməsi bir tərəfdən sərbəst şeirin imkanları hesabına işlənilsə, digər tərəfdən şairin bədii tapıntısıdır.

Təşbehlər də Q.Çıraqılı poeziyasında diqqətçəkən bədii təsvir vasitələrindəndir.

Q.Çıraqılı poeziyasında daha çox rast gəlinən dil vahidlərindən biri də frazeoloji vahidlərdir. Ana dilimizin frazeoloji zənginliyi onun “Gözlərim səni axtarır”, “Azadlıq”, “Çox yaşamağın sirri”, “Tanrı ətəyindən tutub, səbr elə”, “Şeir olur” şeirlərində daha qabarıq görünür.

Təkəcə “Gözlərim səni axtarır” şeirində ona qədər frazeoloji birləşmələrlə rastlaşmaq mümkündür.

*Gözlərim
Məndən sənə yol çəkir.
Dilin adımı yollara əkir.
Dilimdə adın cücərir,
Dilimdə adın bitir.
Gəl gözlərimi sevindir
Hər yanda qulağım səndədir.*

Frazeoloji birləşmə ahəngdarlığı, canlılığı “Çörək, müqəddəs oldun” şeirində aydın duyulur. Şeirdə işlənmiş “dolmaq”, “bostanlara daş atmaq”, “qeybət qırmaq”, “ara vurmaq” kimi frazeologizmlər sərbəst şeirdə daha da tərəvətli görünür.

Adıçəkilən əsərlərdə canlı xalq dilindən süzülüb gələn frazeologizmlər elə ustalılıqla əridilmişdir ki, bu nümunələrin hər biri bütöv bir poetik kateqoriya kimi çıxış edir.

Q.Çıraqlı poeziyasında obrazlılığın fonetik və qrammatik səviyyədə göstəriciləri ilə rastlaşırıq.

Deyirlər Su sənəyi

Suda sınar.

Su sənəkdə sındı

Sənək suda sınımadı.

Göründüyü kimi, alliterasiyanın işləndiyi bu nümunədə “s” səsi ritmik çalar yaratmaqla yanaşı mənanın qüvvətləndirilməsinə xidmət edir.

“Bu dünya tanrıya səcdə yeridir” şeirlər kitabı mövzu rəngarəngliyi, poetik dilin ifadə imkanları baxımından seçilən bir sənət əsəri olaraq çağdaş Azərbaycan poeziyasının qiymətli nümunələrindəndir.

***Bəhram Cəfəroğlu,
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji
Universitetinin elmi işçisi***

Mündəricat

MÜNDƏRİCAT

Ön söz əvəzi. Poeziyanın sirdaşı–dilin yaddaşı.....	3
Bakı dənizi əyninə geyir.....	14
Diqqətimdən yayınır.....	15
Dənizlərdən dərinidir.....	16
Vərəqlərdə donu qaldı.....	16
Zəhər içindədir.....	17
Gözəl bir dövrən idi.....	18
Söz də quş kimidir.....	19
Necə gəlmişdim, elə getmirəm.....	19
Mücrü.....	20
Tarazlıqlar pozulur.....	20
Allah sevgisi.....	21
Allah özü biləcək.....	21
Zaman qurulmamış tələdir.....	22
İmzam.....	23
Azalıb.....	23
Sakit həyata yol.....	24
Qocalığın fəsadı.....	25
Uzun sözün qızası.....	25
Bir şeir oxu.....	26
Səhvlərimiz çoxalır.....	26
Ömrümüz yollardadır.....	27
Gözlərin dili.....	27
Qaz göndərsəm, yola bilərsən?(xalq deyimi).....	28
Siyasətlər, maraqlar.....	29
Getdim sənin həyatından.....	30

Ola bilməz.....	30
Qoçlara bənzər.....	31
Ay bala quş, quş bala.....	32
Tale yazan deyiləm.....	33
Ancaq nida işarəsi qoyun.....	34
Sil gözünün tozunu.....	35
Gəlin intiqamları yandıraq.....	36
Dərd.....	36
Oyadan gərək.....	37
Eyni dərddədir.....	37
Yolumuz tanrıdan keçir.....	38
Gücün gücü.....	39
Qanun.....	40
Şöhrət böyük olanda.....	40
Bilsə, qələm biləcək.....	41
Yola verin getsin.....	41
İmkanım.....	42
Şeir yazmayan günlərdə.....	43
Xoşbəxtlik dünyaya səpələnməyib.....	44
Həyat.....	45
Tut ağacı.....	45
Bu dünyanın.....	46
Hər nə varsa.....	46
Hər şey Allaha qayıdır (Qurani-Kərimdən).....	48
Zaman sürəti artırır.....	49
Ulu tanrı “ol” dedi.....	49
Yarpaqlar.....	50
Bu yağış.....	50

Mündəricat

Deyin dostdu, ya.....	51
Hər şeyin öz yeri var.....	51
Vətəni şeirlərin bağına basaq.....	52
Qaranlığın, işığın məqamları.....	53
Payız gələndə.....	53
Deyirlər.....	54
Poeziya.....	54
Hər şey yerbəyer olur.....	55
Həyat da kino tək ola.....	55
O vaxt.....	56
Seçim sənindi.....	56
Dünya bizdən ötdü daha (Firuzə Məmmədlidən).....	57
Oxu, muğam oxu.....	57
İnsanlardan gizlədilir.....	58
Həyat şirin olar.....	58
Kəpənəklər.....	59
Ay dəli ceyran.....	60
Şeytanı daşladım.....	60
Bəlkələr.....	61
Dil keşikçiləri.....	61
İnsanlardı.....	62
Mələklər köməyə gələr.....	62
Yarımcıq şeirimə.....	63
Hanı Bakı küləyi.....	64
Peyğəmbər olar.....	66
Dənizin işi.....	66
Badalaq.....	67
Həyalı qızlar.....	68

Sözün heykəli.....	69
Zəif şeirlər.....	70
Tanrının izi var.....	70
Qələm sağıram.....	71
Söz qəbiristanlığı.....	71
Söz mücrüsü – nağlı.....	72
Quşlar da əzan verir.....	72
Paklaşmaq, saflaşmaq məqamı.....	73
Çoxbilmişlik.....	73
Əlləşirəm.....	74
Bilmədim.....	74
Səni sevə bilmərəm.....	75
Xoş söz.....	75
Sevgi möhürü.....	76
Göz dəyməz.....	76
Bir yalan de.....	77
Təki belə ola həmişə.....	77
Küləyə qoşulub qaçdı.....	78
Həyat üçün eynidir (uşaqlar üçün).....	78
İt hürər, karvan keçər (atalar sözü).....	79
O.....	79
Qoca çinar.....	80
Allaha qurban olum.....	80
Burun.....	81
Bu dünya ipə-sapa yatmır daha.....	82
Şərikli qoğal.....	82
Qələm şeirlərin dayacağıdır.....	83
Paz.....	83

Mündəricat

Tuşlanan barmaqların kölgəsi.....	84
Dadlı-duzlu nəğmələr.....	85
Dünya həmən dünyadır.....	85
Nə olur – sonradan olur.....	86
Dünyanı analar yaşadır.....	86
Özüm özümü görmürəm.....	87
Qalan hər şey gərəksiz olur.....	87
Kişi – qadın bərabərliyi.....	88
Qibtə etməyək.....	88
Tanrı dövlətlərə qulaqburması verir.....	89
Həyat burulğanı.....	90
Son görüş yeri.....	90
Axı nəyim var idi.....	91
Şükür sənə, ilahi.....	92
Xəbərçi insan.....	93
Şeirim – elçim mənim.....	93
İzlərin üstünə iz düşdü.....	94
Uşaq biznesi.....	95
Yollar səni yormasın.....	95
Təki sən qarşıma çıx.....	96
Dərimiz, gözlərimiz.....	96
Dərilməş yarpaqlar.....	97
Səslərin ən gözəli.....	98
Sevərsən, görərsən.....	99
Məni şeirimdə taparsan.....	99
Qayalar dağların dayağıdır.....	100
Xatirələrin işığı.....	100
Sim-sim deməmiş.....	101

Istəyirəm.....	102
İnsan insandan soyulur.....	103
Demokratiyadır.....	104
Nə qaldı.....	105
Yaşasın Azərbaycan deyər.....	106
Qarğaları susdurmaq olmur.....	107
Qaya dəlidir.....	108
Sirr nədir.....	108
Tərs mütənasiblik.....	109
Həyatın davamı.....	109
Ağacları kəsməyin.....	109
Şair.....	110
Yaxşılar və pislər.....	110
Gənclik nəğməsi.....	111
Sakit axan bir bulağam.....	112
Qazancımız söz olsun.....	112
Vətəni qoruyur heykəlimiz də.....	113
Qaranlıqda itir, batır Şuşanın işğalı günü.....	114
Bəzən belə olur.....	115
Durğunluqdan qorxuram.....	115
Dünəndə qaldı.....	116
Günah gözə görünür.....	117
Həyat.....	117
Halallıq.....	118
Məhv olmusan.....	118
Ağrıyan diş.....	118
Tanrıdan aşağıda dura.....	119
Savaşırısan, savaş.....	120

Mündəricat

Şeytan.....	120
Ömür həddini aşmışam.....	121
Daşa dönür xatirələr.....	121
Nəsihət.....	122
Səhvimiz gül açdı.....	122
Əsəblərimiz bilir.....	123
Leysan yağışı.....	123
Kökümüz, kötüyümüz.....	124
İçimi özüm talayıram.....	125
Götürə bilməz.....	126
Söz məqamında.....	126
Vətən xəcalət çəkir.....	127
Növbədənkənar yazılan şeirlər.....	127
Sui-qəsdçi od.....	128
Qazanırıq, itiririk.....	128
Uzunömürlülük.....	129
Bir gün.....	130
Axırımız.....	130
Bir qız çiçəkləyir göz qabağında.....	131
Sürüşkənlik.....	131
Gedirəm kəndə dil öyrənməyə.....	132
Vərəqlər bilir.....	132
İndi salamlar vara verilir.....	133
Zəriflik.....	133
Tüstüsü düz çıxır.....	134
Dillərə, dodaqlara axmağa.....	134
Səs sözə dönəndə.....	135
Barıt çəlləyi.....	136

Qəşəm Çıraqlı

Gözlərimin köməkçiləri.....	136
Yeni izlər doğulur.....	137
Möcüzə.....	137
İlişib qalıb.....	138
Hər yana yozulan şeir.....	138
Oldu düşündüyüm qədər.....	139
Dönə-dönə oxuyuram.....	139
Söz uydururam.....	140
Mən mühəndisəm.....	140
Sağım şərqi, solum qərbdı.....	141
Yaşamağa dəyər.....	141
Üzümüzü ağ eləyir.....	142
Bu uçuş ucalıq deyil.....	142
Çəkisi düz gəlmir.....	143
Ayrı idik, bir olduq.....	143
Şairlər.....	143
Məsləhət alan yoxdur.....	144
Yaxşı ki, meşələr var.....	145
Böyük sevgi.....	145
Yazı masam.....	146
Anadil quşlarıyıq.....	146
Gərək götür-qoy edəm.....	147
A hərfi və 1 rəqəmi.....	148
Özümə gəldim.....	148
Hər şey səbəbdən törəyir.....	149
Sözüm var.....	149
Dünya körpədir hələ.....	150
Dərd olmuşam.....	150

Mündəricat

Oxuma sevgidən, xanəndə qız.....	151
Mərdimazar adam.....	153
Kölgəsizlər üçün dua.....	154
Qəbul etmədim.....	154
Laylasız böyüyən uşaq olmuşam.....	155
Şeir də güzgü kimidir.....	156
Düz deyirlər.....	156
Dil dediyini qulaq eşitmir.....	157
Öyrənirəm.....	157
Yaxşılıq.....	158
Yanlışıq nağlı.....	159
Öldürdülər.....	159
Gözəlliyini artırdı.....	160
Zəmanə adamları.....	161
Dərdin də öz dərdi var.....	161
Gözləmə zalı.....	162
Uşağıq hələ.....	162
Qından çıxan qılınc.....	163
Dənizə gedirəm.....	163
İnsan yol ayrıcında.....	164
Tanrı dili.....	164
Biz nəyin acıydıq.....	165
Böyüyür.....	166
Faciəli 20 yanvar gecəsi (İlham-Fərizə dastanı).....	167
Şəhidlər xiyabanında.....	172
Dağıtmaq olmaz.....	173
Yüngül yük deyil.....	174
Qarabağa yürüş marşı.....	175

Qəşəm Çıraqlı

Ordu marşı.....	176
Heykəl – vətən.....	178
İgidlərin igidi.....	179
İrəli, Azərbaycan ordusu.....	180
Meydan sənindir.....	181
Dünyaya açılmış gözlərə bax.....	182
Erməni havasına oynayan (türk qardaşım Abdulla Gülə).....	183
Tolerantlıq.....	185
Hələ ki, yaşayıram.....	187
Döyüşməyin vaxtı çatıb.....	188
Əsgər, sənə yaxşı yol.....	190
Ərdoğan-qeyrətinə alqış (Rəcəb Tayyib Ərdoğana)..	192
Bədii fikir vasitəsi - sözdə çoxmənəlilik.....	194
Qəşəm Çıraqlı poeziyası.....	198

Qəşəm Çıraqlı

ŞEİR DƏ GÜZGÜ KİMİDİR

Mətbəənin direktoru: Şəddat Cəfərov,
iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan Yazıçılar və
Jurnalistlər Birliklərinin üzvü

Dizayner: Mülayim Vəliyeva
Korrektor: Əməl Kərimova

Çapa imzalanmışdır: 01.06.2016. Kağız formatı: 60X84
1/16. Fiziki çap vərəqi: 13,5. Tiraj 500. Sifariş 48.

Kitab “3 sayılı Bakı Mətbəəsi” ASC-də hazır diopozitivlərdən ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

Ünvan: A.Məhərrəmov küç. 4, E-mail: 3_metbee@mail.ru